

SZAKDOLGOZAT

Bicok Dorina

2020

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
KÜLKERESKEDELMI KAR
NEMZETKÖZI GAZDÁLKODÁS SZAK
Nappali tagozat
Nemzetközi üzletfejlesztés szakirány

A vajdasági régió turizmusa
Palics városának turisztikai fejlesztése

Belső konzulens: Dr. Fábián Attila

Külső konzulens: Priboj Potrebić Vesna

Készítette: Bicok Dorina

Budapest, 2020

TARTALOMJEGYZÉK

1	Táblázatok jegyzéke	5
2	Ábrák jegyzéke	5
3	Bevezetés	6
4	Szerbia megjelenése a turizmusban	7
4.1	Szerbia a nemzetközi turizmusban	7
4.2	Turizmusfejlesztési lehetőségek	8
4.3	Szerbia belső turizmusa	8
5	Vajdaság a turizmusban	11
5.1	Földrajzi elhelyezkedés, adottságok	11
5.2	Turisztikai attrakciók a Vajdaságban	12
5.3	A Vajdaságba látogató turisták eloszlása	13
6	Palics település történelme, adottságai	15
6.1	Földrajzi elhelyezkedés	15
6.2	Klíma	15
6.3	A Palicsi-tó	16
6.4	Egyéb turisztikai adottságok	17
7	Palics megközelíthetősége	18
7.1	Légi közlekedés	18
7.2	Közúti közlekedés	19
7.3	Vasúti közlekedés	19
8	A palicsi tó állapota napjainkban	20
8.1	A tó szennyezettsége	20
8.2	A Palicsi Természeti Park	21
9	Szállásnyújtás Szerbiában, Vajdaságban	21
9.1	Szálláskapacitás vizsgálata az országban	21
9.2	Vajdasági szálláskapacitás (Szabadka és Palics)	22
10	Kapacitás a vendéglátásban	24
11	Interjú vajdasági fiatalokkal	25
11.1	Következtetés	29
12	SWOT elemzés	30
12.1	Következtetés	31
13	A palicsi mester terv	33

13.1	A terv stratégiai koncepciója	33
13.2	Vízió	34
13.3	Piaci elhelyezkedés	35
13.4	Fejlesztendő termékek	35
14	Interjú Kern Imrével	36
14.1	Értékelés	39
15	Összefoglalás	40
15.1	Szerbia turizmusának értékelése	40
15.2	A Vajdaság turizmusának értékelése	41
15.3	A fiatalok véleménye a Vajdaságról	43
15.4	Palics turizmusának értékelése	44
15.5	Személyes javaslatok	45
16	Irodalomjegyzék	48
16.1	Tanulmányok	48
16.2	Internetes források	48
17	Melléletek	51
17.1	Swot elemzés	51
17.2	Az első interjú kérdései	52
17.3	A második interjú kérdései	53

1 TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat: Szabadka-vasútállomás és a nagyobb csomópontok közötti...	19
2.táblázat: Szálláskapacitás Palicson	22
3.táblázat: Szálláskapacitás Szabadkán	23
4.táblázat: Vendéglátói kapacitás Szabadkán és Palicson	24
5. táblázat: SWOT-elemzés	30

2 ÁBRÁK JEGYZÉKE

1.ábra: Szerbia megjelenése a világturisztikai piacon	7
2. ábra: Szerbia fejlődése a turizmusban	9
3. ábra: Szerbiába látogató turisták eloszlása 2012-2018	10
4. ábra: A belső és külső turizmus eloszlása Szerbiában	10
5. ábra: A Vajdaság körzetei	11
6. ábra: A Vajdaság térképe	11
7. ábra: A Szerbiában eltöltött vendégéjszakák számának eloszlása	14
8. ábra: Palics térképe	15

3 BEVEZETÉS

A 21. században a turizmus volt az az iparág, amely a leglátványosabb fejlődésen ment keresztül. Újabb és újabb formái jelentek meg a vendéglátásnak, világszerte ismertté váltak a leginnovatívabb formái a szállásnyújtásnak és az utóbbi években számos desztináció meglátogatása presztízs-kérdéssé vált a társadalomban.

A desztináció-menedzsment fő feladata a különböző desztinációk, illetve turisztikai vállalkozások versenyképességének elősegítése, és azok fejlesztése. Tulajdonképpen a desztináció-menedzsment legfőbb tevékenysége a tervezés: stratégiai tervezések elősegítése, marketingfunkciók nyújtása és a különböző kooperáció összehangolása más szervezetekkel.

Ennek mentén, az általam választott, vizsgálatra kerülő régió a Vajdaság, azon belül Palics városa.

A Vajdaság közel áll a szívemhez, hiszen édesapám szabadkai származású, így számtalan boldog percet köszönhetek mind a városnak, mind a lakóinak. Ismerem a vajdasági magyarok napi szokásait, a kultúráját és a természeti csodákat, amik körül veszik őket. Így, az általam választott téma lehetőséget nyújt arra, hogy olyan területről végezzem a kutatómunkát, amely rendkívül fontos számomra.

Palics a szerb-magyar határ közelében található település, 8 kilométerre Szabadkától. Véleményem szerint számos kiaknázatlan lehetőséget rejt, és szakdolgozatomban ezeket a lehetőséget fogom megvizsgálni.

A továbbiakban összegezném Szerbia, a Vajdaság, illetve Palics által nyújtott lehetőségeket, megvizsgálom a jelenleg érvényben lévő rendeleteket, melyek a turizmus fejlesztésére vonatkoznak, továbbá szakmai tudásommal elemzem őket majd megfogalmazom saját ötleteimet a fejlődésre.

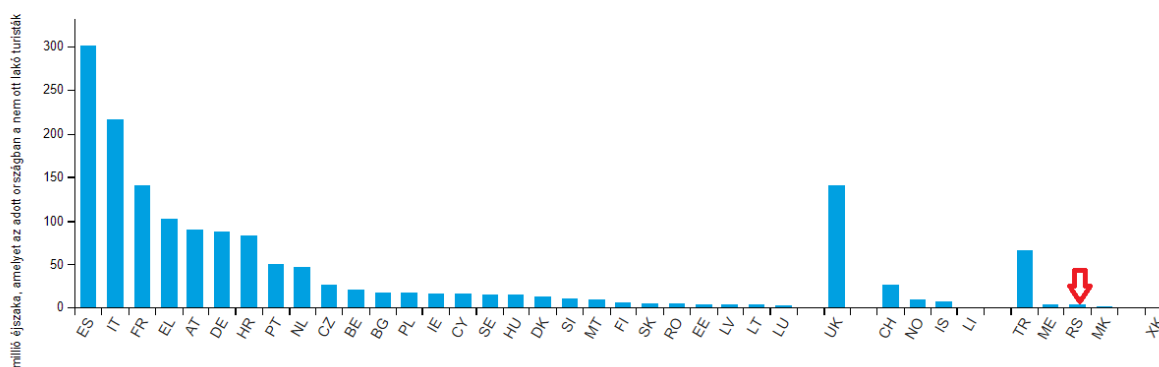
4 SZERBIA MEGJELENÉSE A TURIZMUSBAN

4.1 Szerbia a nemzetközi turizmusban

A turista, mikor a számára megfelelő desztinációt hivatott kiválasztani, döntéseinek sorozata lépcsőzetesen épül fel. Földrajzi megközelítésben ez annyit jelent, hogy a megfelelő desztináció kiválasztása során a turista a vizsgálatát elindíthatja a kontinens vizsgálatától, ezt követi az ország, régió, térség, település és végül maga a szálláshely. Ezért fontos elsősorban azt megvizsgálni, hogy Szerbia országgént hogyan jelenik meg a turisztikai piacon, ezt követően tudjuk csak szűkíteni a vizsgálandó területet. (Hitvéginé ET AL., 2007.)

Szerbia nehezen tartja a versenyt más országokkal a turisztikai piacon. Először is vegyünk egy pillantást egy 2018-as táblázatra, mely az európai országok turizmusát hivatott megmutatni.

Turisztikai úti célok – a turisztikai szálláshelyeken eltöltött éjszakák száma, 2018



1.ábra: Szerbia megjelenése a világturisztikai piacon [saját szerk.]

Forrás: Internetes forrás, nincs szerző. Ec.europa.eu. [2018]

Ahogy az oszlop-diagramm is mutatja, Szerbia meg sem közelíti a fejlett Nyugat-európai országok turizmusát, de még a kevésbé fejlett Kelet-európai országokét sem. Ennek számos oka lehet, például a turizmus nem elég effektív marketing stratégiája. Mivel Szerbia központi bevétele nem a turizmusból fakad, ezért ez a szektor nem élvez elsőbbséget más szektorokkal szemben. A vendéglátás, a gasztronómia, a szórakoztató ipar nem éri el a már fejlett nyugati országok által kínált szolgáltatások színvonalát, ezért Szerbia, mint ország, nem tud versenyképesen megjelenni a piacon. Mindemellett, Szerbia gazdag természeti kincsekben, sajnálatos módon az utazni vágyók túlnyomó többsége nem rendelkezik információkkal a Szerbia adta lehetőségekről.

4.2 Turizmusfejlesztési lehetőségek

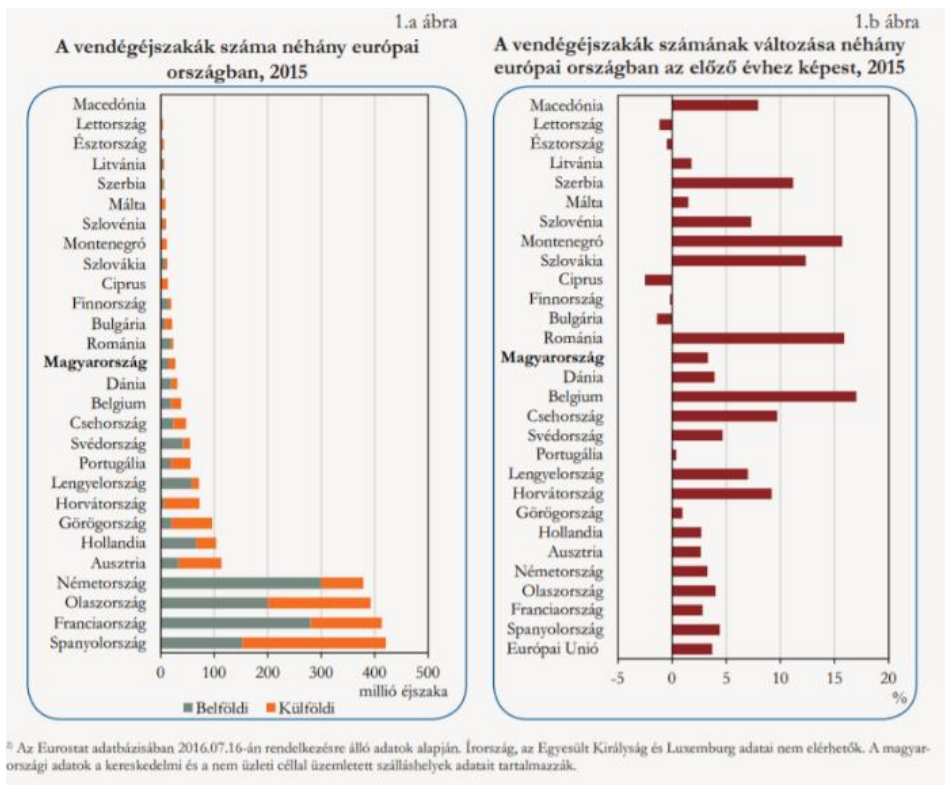
Szeretném ismertetni az általános turizmus-fejlesztési stratégiákat, hiszen szakdolgozatom során is e szerint vizsgálom majd meg Szerbiát, a Vajdaságot és Palicsot. Alapvetően, a turizmus-fejlesztést illetően beszélhetünk átfogó fejlesztésekről, mely egy egész országra, régióra vagy városra is vonatkozhat. Az átfogó fejlesztések alatt egy komplett fejlesztési stratégiát értünk a kijelölt területre vonatkozólag. Továbbá, a turizmust sokkal koncentráltabban is fejleszthetjük, ekkor beszélünk a részterületek fejlesztéséről, amely a következőkre koncentrálódhat:

- attrakciófejlesztés
 - turisztikai alapszolgáltatások és infrastruktúra fejlesztése
 - a turistákat szolgáló egyéb szolgáltatások fejlesztése
 - alapinfrastruktúra
 - marketing infrastruktúra
 - emberi erőforrás fejlesztés
 - turisztikai intézményrendszer, irányítási struktúra fejlesztése
- stb. (Várhelyi,2009.)

Véleményem szerint, annak érdekében, hogy Szerbia, mint ország, versenyképességét növelni tudja a nemzetközi turisztikai piacon, egyértelműen átfogó turisztikai fejlesztésekben kell gondolkodnia (tehát az általam felsorolt szektorok mindegyikének szüksége van egy fejlesztési stratégiára). Ez egy folyamatosan változó piac, ezért nagyon fontos, hogy elegendő információval rendelkezzen a versenytársakról, a fogyasztók igényeiről és a fejlesztési lehetőségekről. A leeffektívebb természetesen az lenne, ha Szerbia teljes mértékben egy átfogó turisztikai fejlesztésen mehetne keresztül, azonban ezen átfogó fejlesztésekről nem csupán ország, hanem régió szinten is beszélhetünk. Az átfogó fejlesztések szempontjai által szeretném megvizsgálni a Vajdaság, illetve Palics turisztikai helyzetét.

4.3 Szerbia belső turizmusa

Továbbra is számos tanulmány vizsgálja a Szerbiába utazó turisták számának alakulását, illetve eloszlásukat. A következő táblázattal szeretném ezt reprezentálni:

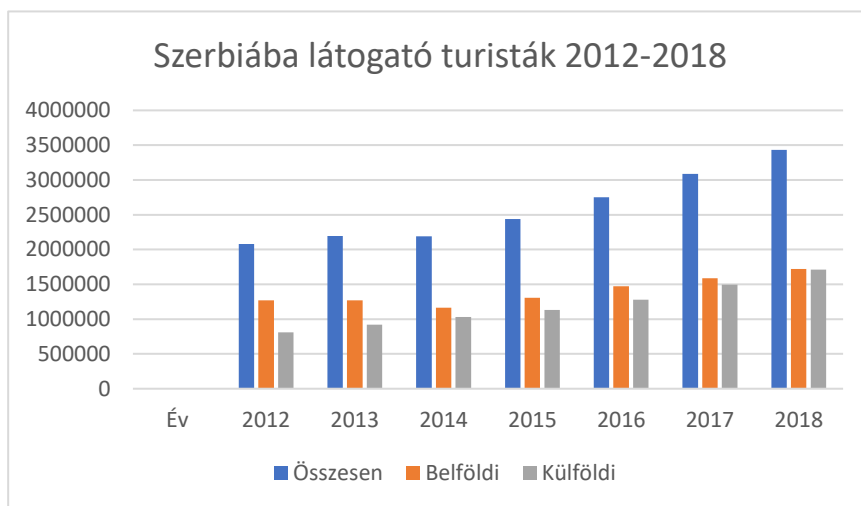


2.ábra: Szerbia fejlődése a turizmusban

Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, Jelentés a turizmus és vendéglátás éves teljesítményéről [3. oldal: Nemzetközi kitekintés c. fejezet] [online]

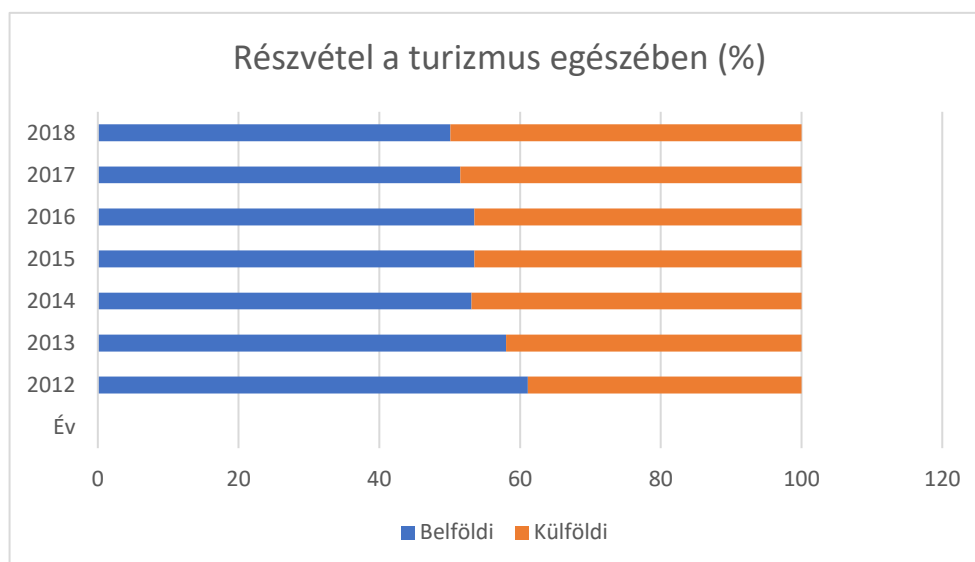
Ahogy ez a 2015-ös ábra is mutatja, amelyet a Központi Statisztikai Hivatal tett közzé, Szerbia nagyon gyengén teljesít más országokkal szemben a turisztikai versenyben. Azonban, nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy önmagához képest Szerbia rengeteget fejlődött ebben a szektorban. 2014-ről 2015-re több mint 50%-al nőtt a Szerbiában eltöltött vendégéjszakák száma. Szerbia belső turizmusának növekedését számos tanulmány vizsgálja, tulajdonképpen 2012-től konstans növekedés figyelhető meg. A vendégéjszakák számát tekintve, 2018-ban Szerbia elérte a 2020-ra tervezett célt, melynek mértéke 9 millió, sőt, fél millióval tovább is lépte. A növekedés tisztán megfigyelhető, innentől érdemes megvizsgálni a turisták eloszlását, olyan tekintetből, hogy a külföldi és belföldi turisták megoszlása milyen arányban történik meg.

Tózsér Anett, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet kollégája 2019-es tanulmányában található adatok felhasználásával, ezen táblázatokkal szeretném reprezentálni a Szerbiába látogató turisták eloszlását:



3.ábra: Szerbiába látogató turisták eloszlása 2012-2018

Forrás: Tózsér Anett, 2019. [online], *A Délvidék/ Vajdaság turisztikai kínálatának kereslete* [saját szerk.]



4.ábra: A belső és külső turizmus eloszlása Szerbiában

Forrás: Tózsér Anett, 2019. [online], *A Délvidék/ Vajdaság turisztikai kínálatának kereslete* [saját szerk.]

Jól látható, hogy a vizsgált időszakban konstans növekedett a turisták száma. Ami a külföldi és belföldi turisták számának eloszlását illeti, megállapíthatjuk, hogy körülbelül 50-50 százalékos arányokról beszélhetünk. Szerbia egyre nagyobb figyelmet szentel a turizmusnak. Legfőképpen növelni szeretné a külföldi turisták számát szerte az országban. A Vajdaság előnyben részesítené a magyar turisták látogatását, mivel sajnálatos módon számos magyar lakos nem rendelkezik információkkal a Vajdasággal való közös történelmi értékeinkről.

Összességében megállapíthatjuk, hogy konstans növekvő igény mutatkozik Szerbia turisztikai attrakcióinak meglátogatására. Koncentrált fejlesztési tervekkel javítani tudja a pozícióját a nemzetközi turisztikai piacon. Mindazonáltal, felmérést kell készíteni a versenytársak helyzetéről és a folyamatosan változó turisztikai igényekről. A folyamatosan fejlődő infrastruktúra némi növekedést idézhet elő, azonban, ha nem átfogóan fejlődnek Szerbiában a turisztikai termékek, akkor nem számíthatunk nagy mértékű fellendülésre az ország turizmusában.

5 VAJDASÁG A TURIZMUSBAN

Hivatalos nevén a Vajdaság Autonóm Tartomány turisztikai értékei, attrakciói a következőkből állnak össze: természeti értékek (védett területek), épített értékek (szecessziós épületek), szellemi értékek és gasztronómia. A vajdasági turizmus alapjait ezen értékek teszik ki, a potenciális turista számára kell minél attraktívabban feltüntetni ezen vajdasági értékeket. (Tózsér,2019.)

Ahhoz, hogy meg tudjuk vizsgálni a Vajdaság turisztikai lehetőségeit, ismerni kell földrajzi adottságait és fontosabb területeit.

5.1 Földrajzi elhelyezkedés, adottságok



5. ábra: A vajdaság körzetei
Magyar Tudományos Társaság
Térképek, helységnevek[online]



6. ábra: A Vajdaság térképe
Nincs szerző, [online]
Térképek (forrás lásd: internetes források)

A Vajdaság 7 körzetből áll: Észak-Bácskai körzet, Dél-Bácskai körzet, Nyugat-Bácskai körzet, Észak-Bánsági körzet, Közép-Bánsági körzet, Dél-Bánsági körzet és Szerémségi körzet. A felsorolt körzetek 45 községre oszlanak, melyek közül több kisebb város vagy falu közös közigazgatási egységgel rendelkezik. A Vajdaság legjelentősebb településeinek a községközpontokat tekinthetjük, ezen központok számos esetben a névadói is ezen községeknek.

A Vajdaság nem szenved hiányt természeti értékekben, ezek felfedezéséhez fontos tudnunk a Vajdaság földrajzi eloszlását. A Duna, Tisza és Száva három nagy földrajzi tájegységre osztja fel a területet: Bácska, Bánság és Szerémség. Tulajdonképpen a Vajdaság területének nagyjából háromnegyed részét a mezőgazdaság műveli, azonban, a védelem alatt álló területek nagysága csupán hat százalék. Egyetlen nemzeti parkkal rendelkezik, melynek neve: Fruška Gora Nemzeti Park (Tarc-al-hegység Nemzeti Park), ezenkívül 8 természetvédelmi területet tudhat a magáénak. (Tózsér,2019.)

5.2 Turisztikai attrakciók a Vajdaságban

A Vajdaság turizmusában a gyógyfürdők fontos szerepet töltenek be. Palicson, Magyarakanizsán és Óbecsén is található különböző termál, - vagy, gyógyfürdők. Természetesen ezen fürdők fejlettségi szintjét is érdemes vizsgálat alá venni. A Vajdaságban kevés fürdő tud hasonló szolgáltatást nyújtani, mint egy nyugat-európai színvonalú fürdő. Egy magyarországi gyógyfürdővel összehasonlítva (ahol a gyógyturizmus fejlettebb kelet-európai társainál), a vajdasági fürdők közel sem tudnak olyan mennyiségű és minőségű szolgáltatásokat nyújtani, mint fejlettebb társai. Míg számunkra Magyarországon adott, hogy a gyógyvíz élvezésének lehetősége többféle, addig a Vajdaságban korlátozott e téren a kapacitás. Míg nálunk lehetőség van egy fürdő ún. „élmény” részét is élvezni, beleértve a masszázst és a szauna világát is, addig a vajdasági fürdők többségében nem találkozunk ezen szolgáltatásokkal.

Találhatóak olyan gyógyvízforrások is a Vajdaság területén, melyek nem kerültek kiaknázásra, például Mohol közelében. A gyógyturizmus olyan potenciális szektora lehet a turizmusnak, mellyel rövid időn belül hatalmas fejlődést érhetne el a tartomány. Jelenleg is készülnek különböző tervek gyógyfürdők létrehozására, ezeket azonban a későbbiekben fogom ismertetni.

Továbbá épített örökségekben, műemlék épületekben, várakban, ipari műemlékekben szintén gazdagnak bizonyul a térség. A legjelentősebb építészeti műemlékek Szabadkán találhatóak. Szabadka otthonául szolgál számos csodálatos szecessziós épületműemléknek, mint például a

Zsinagóga, Városháza épülete, a Leovits-palota és a Városi Múzeum. Szabadkán napjainkban is számos kulturális jellegű idegenvezetés zajlik, mely körülöleli a szecessziós műemlékek meglátogatását. Nevezhetjük Szabadkát a szecesszió városának is. A szecesszió a nyolc kilométerre található Palics települést is elérte, ezt a tényt remekül reprezentálja a palicsi Víztorony, a Vigadó és a Női fürdő.

Ezen felül a Vajdaság számos olyan lehetőséget kínál az odalátogatóknak, melyek attraktív desztinációvá alakíthatnák a térséget. Elsősorban szeretnék néhány szót említeni a vajdasági borturizmusról. Számos borpincészet gazdagítja a vajdasági borturizmust, továbbá a szerémi borvidék hatalmas történelmi hagyománnyal rendelkezik, melynek nagy része még ma is a Vajdaság területén található. Palics vonzáskörzetében a legnevesebb pincészetek a Mauer, Zvonko Bogdan és a Majkin Salaš. Megrendezésre kerülnek különböző borfesztiválok is Magyarkanizsán. Az odalátogató turisták, akik meg szeretnék ismerkedni a borok világával, számos lehetőség előtt találják magukat a térségben.

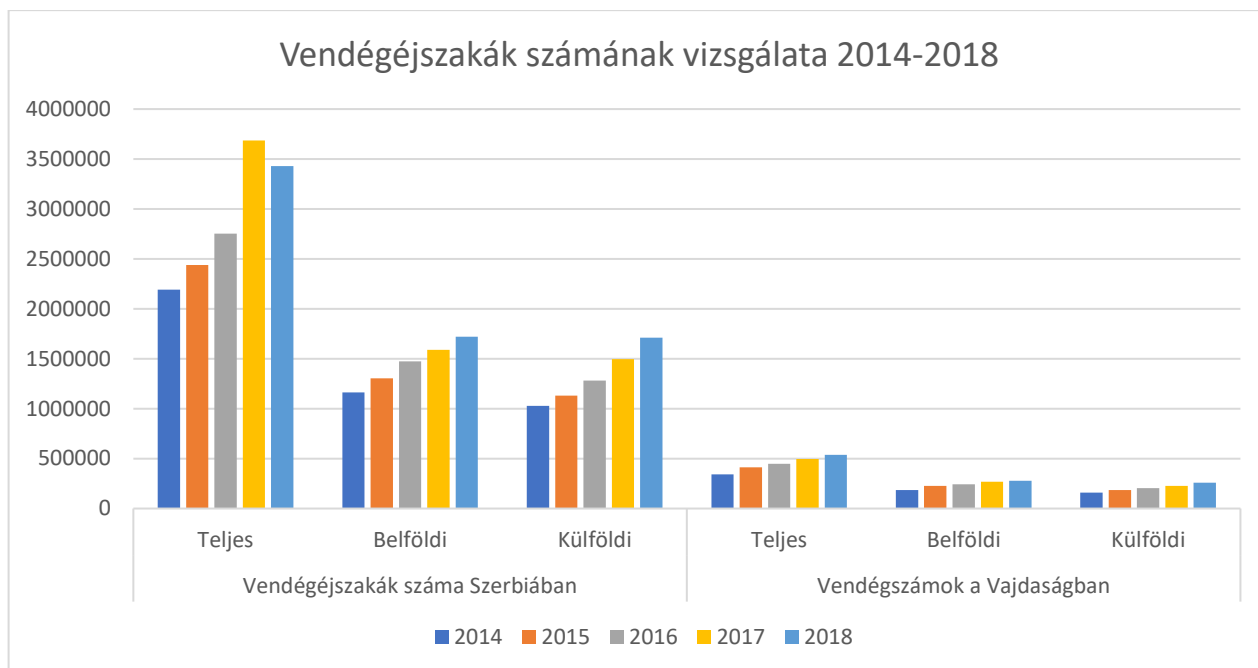
Zenei fesztiválok tekintetében a legjelentősebbnek az EXIT fesztivál számít, mely évről évre megrendezésre kerül Újvidéken. A 20 éve született diákmozgalom mára már Európa legjelentősebb zenei fesztiváljává nőtte ki magát az elmúlt évek során.

Szerbia gasztronómiai különlegességei elnyerik az odalátogatók tetszését: a baklavától kezdve az ajvár szósszal tálalt pljeskavicáig, számos vendéglő kínál jobbnál jobb kalandokat az ízek világában. (Tözsér,2019.)

Véleményem szerint a Vajdaságból hiba lenne egy elkülönült települést kiválasztani, hisz a távolság a települések között olyannyira elhanyagolható, hogy érdemes a turista számára minden jelentős települést meglátogatni kezdve Palicstól, Szabadkán át egészen Magyarkanizsáig. A kooperáció olyan kulcsfontosságú tényezője lehet a Vajdaság turizmusának fellendítéséhez, amelyet nagy hiba lenne elhanyagolni. A települések individuálisan nem tudnak megfelelő mennyiségi és minőségi terméket kínálni a potenciális turista számára. Azonban, ha a települések által kínált turisztikai termékeket átfogóan tennénk a piacra, továbbá fejlesztenék ezeket a termékeket, akkor a Vajdaság rövid időn belül növelhetné a látogatottságát.

5.3 A Vajdaságba látogató turisták eloszlása

Most, hogy már ismerjük a Vajdaság által kínált lehetőségek nagy részét, érdemes megvizsgálni, hogy a turisták mennyire is találják attraktívnak a Vajdaságot. Ennek megvizsgálásához szintén Tözsér Anett 2019-ben készült tanulmányát vettem alapul:



7.ábra: Vendégéjszakák számának eloszlása 2014-2018

Forrás: Forrás: Tózsér Anett, 2019. [online], *A Délvidék/ Vajdaság turisztikai kínálatának kereslete [saját szerk.]*

A vizsgált időszakban, összehasonlítva a Szerbiába érkező, továbbá a Vajdaságba érkező vendégek számát, megállapíthatjuk, hogy a régió körülbelül 15-16%-ban részesedik Szerbia turizmusából. Ezen becslés napjainkban is helytálló. Az évek között ingadozást figyelhetünk meg, azonban a becsült érték stagnál 15 és 16 százalék között. Szerbia, továbbá a Vajdaság is általában Bosznia-Hercegovinából, Bulgáriából, Törökországból, Horvátországból, Szlovéniából és Németországból érkező turisták számára attraktív desztináció.

A turisták átlagos tartózkodási ideje Szerbiában 2-3 nap körül mozog, ez a megállapítás arra utal, hogy a belföldi turizmus intenzitása nagyobb, mint a külföldi turizmusé. (Tózsér,2019.)

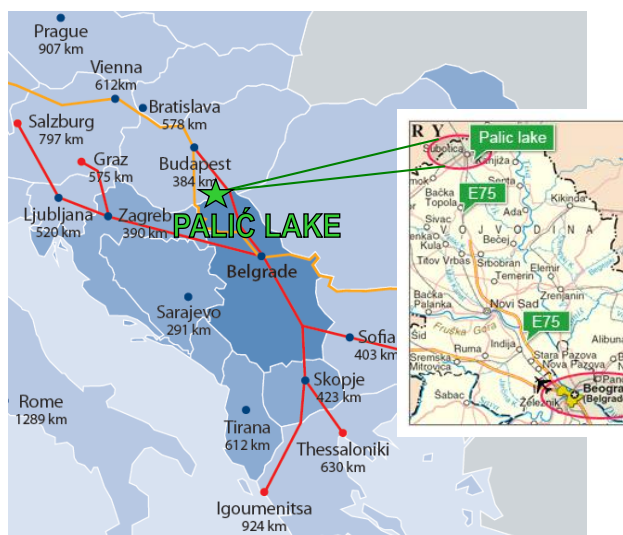
Összegezve a fent leírtakat, a Vajdaság, természeti adottságait figyelembe véve, leginkább a vízi-, a gyalogos-, a kerékpáros-, a lovas-, a horgász-, a vadász- és az ökoturizmusnak ad teret. Továbbá a Vajdaság fürdői által célterület az egészségturizmus, emellett a falusi turizmus is. Természetesen megállapíthatjuk, hogy a turisták számára kibocsátott szolgáltatások fejlesztésre szorulnak az egész régióban. Továbbra is hangsúlyozni szeretném a kooperáció lehetőségét, mely nagy mértékben gyorsítani tudja a fejlesztési folyamatot. Ha átfogó turisztikai termékek kínálatában gondolkodna a vajdasági régió, a potenciális fogyasztó számára olyan lehetőségeket tudna kínálni, melyek pozitív hatást gyakorolhatnának a piac

fellendítésére. Számosbfejlesztési terv van érvényben napjainkban, melyeket később ismertetek, továbbá szakdolgozatom további részében részletesebben elemzem a Vajdaság turizmusában felmerült problémákat és egyéni ötleteimet a lehetséges fejlesztésre.

6 PALICS TELEPÜLÉS TÖRTÉNELME, ADOTTSÁGAI

6.1 Földrajzi elhelyezkedés

Palics városa már évszázadunk előtt is megjelent különböző írásokban, ezáltal arra következtethetünk, hogy jelentős történelmi múlttal rendelkezik. Palics Szabadkától 8 kilométerre, keletre helyezkedik el, tulajdonképpen Szabadka elővárosának is nevezzük. (Magyar,



8. ábra: Palics térképe

Forrás: Szabadkai Önkormányzat, *A PALICSI-TÓ RÉGIÓJÁNAK 2015. ÉVI TURIZMUSFEJLESZTÉSI FŐTERVE*

6.2 Klíma

Palics a Vajdaság északi részében helyezkedik el, éghajlatát tekintve mérsékelt kontinentális éghajlat jellemzi. A hőmérséklet ideális turisták fogadására, hiszen az átlaghőmérséklet nyáron általában 20 °C körül mozog, télen pedig a legalacsonyabb érték körülbelül -1,9 °C január környékén. A területre a kontinentális éghajlat ismérvei vonatkoznak, ami hideg teleket és meleg nyarakat jelent, továbbá évi körülbelüli 10 °C -os átlaghőmérsékletet jelent.

6.3 A Palicsi-tó

Kétség sem fér ahhoz, hogy Palics legjelentősebb turisztikai jellegzetessége a Palicsi-tó, melyről már a tizenhetedik századtól találhatunk feljegyzéseket. A tó keletkezésének történetéről elterjedt szájhagyomány a következő: úgy tartották, hogy az 1750-es évek környékén homokos legelő volt a tó helyén, a pásztorok kénytelenek voltak kutakat ásni, hogy itassák a nyájat. Nem sokkal később egy érre bukkantak, amelyből kiömlő víz beterítette a lapos medencét. A valóságban azonban a tó létrejöttét a városon keresztül folydogáló esővíznek köszönhetjük. (Magyar, *Palics történetének rövid áttekintése*)

Johann Gottfried Liebraut, Bács vármegye főorvosa volt az első, aki felfigyelt a tó sziksós tartalmára, majd később felhívta az illetékesek figyelmét arra, hogy a felmelegített víz erős gyógyhatással rendelkezik. 1823-ra már szakértők megállapították, hogy a meleg víz gyógyító hatással lehet a különböző bőrbajokra, továbbá az aranyérre is. A fürdőhely kiépítése a múlt század közepén vette kezdetét. A XIX. században megkezdett munkálatok a tó kiépítésével kapcsolatban azért vették kezdetét, mert felfigyeltek az alkalikus sztyeppó vizének és iszapjának gyógyhatására. Palics 1845-ben alakult gyógyfürdő várossá. (Magyar, *Palics történetének rövid áttekintése*)

Az egykor hangulatossá kiépült fürdőhely napjainkra nem tudja a gyógyturizmus szolgáltatásait nyújtani, mivel a tóba áramló szennyvíz nem teszi már lehetővé a Palicsi-tó fürdőként való funkcionálását. Palicson szintén megtalálhatók szecessziós épületek, teret ad számos rendezvénynek, mint például az Európai Filmfesztivál. Vajdasági származású költőnk, Vajda Jánost is megihlette a Palicsi-tó szépsége:

*„Fönn az égen ragyogó nap.
Csillanó tükrén a tónak,
Mint az árnyék, leng a csónak.”*

A nagyvonalú történelmi áttekintést követően szeretném ismertetni a Palics által kínált lehetőségeket, melyek képesek attraktív desztinációvá emelni a várost. Elsősorban az emberek a várost a tóval asszociálják, melynek meglátogatásával gyönyörű természeti látkép kerül a turisták szeme elé. Sajnálatos módon a tó rengeteget veszít turisztikai értékéből azért, mert fürdésre alkalmatlan. Véleményem szerint Palics turizmusa azért hanyatlott az elmúlt időszakban, mert a gyógyvízre vágyó turisták kedvezőbb lehetőséget kapnak Magyarországon a határmenti városokban, továbbá Magyarokanizsán. A tó vízminőségének romlásával a város nem áll módjában olyan alapvető turisztikai termékeket kínálni, mint például napozóágyak a

strandon stb. Egyelőre, a tó csak egyfajta gyönyörű tájképként funkcionál, ami jelenleg kevés ahhoz, hogy fellendítse a turizmust. Mindenképpen termékfejlesztés, infrastruktúra fejlesztést javasolnék, továbbá a kínált termékek skálájának kibővítését. A későbbiekben ismertetni fogom a Palicsi-fürdőre vonatkozó fejlesztési terveket.

6.4 Egyéb turisztikai adottságok

Mielőtt megvizsgálánk egy adott település attraktív adottságait, ismernünk kell, hogy ezen adottságokat általában kettő nagy csoportba oszthatjuk: természeti attrakciók és épített attrakciók. Egyértelműen természeti attrakciónak a palicsi tavat és a körülölelő természetet tekinthetjük, azonban a település gazdag épített attrakciókban is. Palics második szimbóluma a szecessziós stílusban épült víztorony, mely a Nagy park mellett helyezkedik el. Történelmi örökségek tekintetében a Nagy park jelentősnek bizonyul fennmaradt zöld területeivel és a lépten-nyomon megtalálható szecessziós épületeivel. A XX. században turisztikai létesítményt szerettek volna létrehozni Palicson. Az alapvető elképzelés az volt, hogy az odalátogató turisták a víztornyon át, keresztül a Nagy parkon sétálnak le egészen a tóig. Tulajdonképpen az elképzelés megvalósult, csupán a tó nem tudja az eredetileg kijelölt funkcióját teljesíteni.

A part nyugati részén domináns épületnek a Lujza-villát és a Bagolyvárat tekinthetjük. Feltehetőleg, ezen épületek a sportolók és turisták elszállásolására szolgáltak. A Lujza-villa pazarabb elrendezése tálcán kínálta a lehetőséget, hogy napjainkban mini kaszinóvá alakítsák. Ezen felül a nyári időszakban a nyári színpadon számos koncert és egyéb rendezvény kerül megrendezésre, mely jelentősen megnöveli az odalátogatók számát. Az Állatkert, melyben az odalátogatók több mint 50 állatfajtaival találkozhatnak. Az állatkert elrendezését tekintve arborétumra hasonlít, területe pedig nagyjából 10 hektár. Palicson található még Tenisz klub, Vitorlás klub és egy Kápolna. A turisták által kedvelt palicsi kerékpárutak is vonzóvá teszik a települést.

Fontos megemlíteni, hogy Palicsot és Szabadkát nem ajánlatos külön individuális turisztikai központként kezelni, hisz a kooperáció a két város között nagyban fellendíti a Vajdaság turizmusát. Véleményem szerint Palics látogatása akkor lehet igazán érdekes az odalátogató turista számára, ha megtekinti Szabadka városát is, hogy teljeskörű élménnyel gazdagodjon.

(Szabadkai Önkormányzat, 2015.)

Palics városa ezen turisztikai attrakciókkal rendelkezik napjainkban. Véleményem szerint minden lehetőség megvan a településben ahhoz, hogy egyre népszerűbb turisztikai desztináció legyen. Azonban látok olyan lehetőségeket is, melyek nincsenek maximálisan kihasználva, erőforrás hiánya végett. Egy effektív fejlesztési stratégia létrehozásához mindenképpen fontos

a következő tényezőket figyelembe venni: jelenlegi erőforrások, potenciális lehetőségek, területek, amelyek fejlesztésre szorulnak, a potenciális turisták igényei, versenytársak által kínált turisztikai termékek minősége. Most, hogy már ismerjük Szerbia elhelyezkedését a turizmusi piacon, továbbá ismerjük a Vajdaság és Palics által nyújtott lehetőségeket, képesek vagyunk tüzetesebben megvizsgálni az adott régiót. A továbbiakban megvizsgáljuk a települést praktikai szempontokból, ismertetem a hatályban lévő fejlesztési terveket, a nehézségeket és a kooperációs lehetőségeket.

7 PALICS MEGKÖZELÍTHETŐSÉGE

Egy adott régió turizmusának fejlesztésében az infrastrukturális adottságok egészét szükséges fejleszteni, azonban ez nem elegendő a turizmus fellendítéséhez, mindemelett elengedhetetlen. Az infrastruktúrán belül a közlekedési infrastruktúra (megközelíthetőség) különösen fontos. Ebben a fejezetben Palics közlekedési infrastruktúráját fogom megvizsgálni három nagy csoportra osztva: légi közlekedés, közúti közlekedés és vasúti közlekedés.

7.1 Légi közlekedés

Mint ez a korábbiakban is látható volt, Palics elhelyezkedése nagyon kedvező. Három darab nemzetközi repülőtér található körülbelül 2,5 órás autózútra (200 km) a várostól: a belgrádi, a budapesti és a temesvári repülőtér. Figyelembe véve mind a város, mind az ország érdekeit, a belgrádi repülőtérre kellene nagyobb hangsúlyt fektetni, azonban nem szabad elhanyagolni a budapesti repteret sem.

A belgrádi Nikola Tesla Nemzetközi Repülőtérnek utasforgalma 2002-től vizsgálva egészen az előző évig konstans növekedést mutat. A maximum utasforgalmat 2019-ben érte el, melynek mennyisége 6 159 000 fő volt. A növekedést elősegítette a reptér infrastruktúrájának folyamatos fejlesztése. Napjainkban körülbelül 21 légitársaságnak vannak járatai közreműködve a belgrádi reptérrel, továbbá a reptér 61 desztinációra indított járatot tud az utasoknak kínálni. A reptér kibocsátásra nyújtott adatai alapján a legnagyobb forgalmat a következő légitársaságok valósítják meg: Air Srbija, Wizz Air, Montenegro Airlines és a Swiss.

A budapesti Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér hozzávetőlegesen majdnem dupla annyi utasforgalmat tudhat a magáénak. 2019-ig vizsgálva a budapesti repülőtér, utasforgalmát tekintve, konstans növekedést mutatott. Legforgalmasabb időszaknak, a reptér utasforgalmában, a nyári hónapok minősülnek, illetve az április-május továbbá a szeptember-

október is jelentős hónapoknak minősülnek az utasforgalmat figyelembe véve. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér 39 légitársaságnak ad otthont, melyek Budapestre és Budapestről kínálnak járatokat az utasoknak. Az utasforgalmat nagyban elősegítette a lowcost légitársaságok megjelenése, a budapesti reptéren a legjelentősebbek a következő légitársaságok: Ryanair, Wizzair, Norwegian.

A probléma sajnos az, hogy nincs közvetlen járat a fent említett repülőterekről Palicsra, továbbá Szabadkára sem. Csupán egy menetrend szerinti vonat közlekedik, mely a budapesti repülőtéren lehetőséget nyújt a le és a felszállásra.

7.2 Közúti közlekedés

A Palics-Szabadka régió megközelítése az E75 nemzetközi autópályán keresztül, továbbá az M22.1-es főúton keresztül valósulhat meg. Ezen autópályákat tekintve megállapíthatjuk az infrastruktúra fejlettségét, hisz az autópályák minősége rendkívül jó és Palics városa is könnyedén megközelíthető.

7.3 Vasúti közlekedés

A szabadkai vasútállomás lehetővé teszi Palics könnyed megközelítését. A vasúthálózat bejelentett felújítását követően a régió növelni szeretné a vasúthálózat részvételét a turisztikai fejlesztésekben. A következő táblázattal szeretném reprezentálni a Palics és a nagyobb csomópontok közötti vasúti közlekedésről szóló információkat:

A Szabadka-vasútállomás és a nagyobb csomópontok közötti vasútvonalon közlekedő járatok		
Úticél	Utazás hossza	Járatok gyakorisága
Belgrád	3 óra 40 perc	naponta többször
Újvidék	2 óra	naponta többször
Budapest	4 óra	3 alkalommal egy napon
Bécs	8 óra	naponta egyszer
Prága	10 óra 50 perc	naponta egyszer

1.táblázat: Szabadka-vasútállomás és a nagyobb csomópontok közötti vasútvonalon közlekedő járatok [saját szerk.]

Forrás: Szabadkai Önkormányzat, A PALICSI-TÓ RÉGIÓJÁNAK 2015. ÉVI

TURIZMUSFEJLESZTÉSI FŐTERVE

(Szabadkai Önkormányzat,2015.)

Megállapíthatjuk, hogy Palics megközelíthetősége megfelelő. A közúti közlekedés fejlettsége lehetővé teszi, hogy gépjárművel bármikor könnyedén megközelíthető legyen a település. Ami a légi közlekedést illeti, mindenképpen szükség lenne tranzit járatokra a Vajdaság és valamelyik nagyobb reptér között. A légi megközelítés nem elég gördülékeny a potenciális turista számára, ennek infrastruktúrája mindenképpen fejlesztésre szorul. A vasúti megközelítés is megfelelőnek bizonyul, azonban az infrastruktúra ezen szektorban is fejlesztésre szorul. Továbbá, véleményem szerint a járatok gyakoriságának növelése, továbbá az utazás hosszának csökkentése növelné az utasok számát, akik Szabadka-vasútállomásra kívánnak érkezni a táblázatban felsorolt desztinációkról.

Magyarország és a Vajdaság között közlekedő autóbuszok gyakorisága is korlátolt, hisz egy nap egyetlen egyszer lehet Magyarországról a Vajdaságba utazni. Ezzel szemben a vasúti közlekedés naponta háromszor teszi ezt lehetővé, azonban ez sem elegendő ahhoz, hogy a Vajdaságba utazó magyar turisták száma emelkedést mutasson. Véleményem szerint e tér fejlesztésének érdekében kooperációra lenne szükség a határmenti régiókban, hogy a közlekedési infrastruktúrát gördülékenyebbé tegyék a magyar turista számára.

Említést kell tenni arról is, hogy a határ átjárhatósága nem megfelelő arra, hogy a magyar turista rövid idő alatt átjusson a Vajdaságba. Jelenleg nincs hatályban semmilyen megállapodás a két ország között, mely biztosíthatná a magyar turista szinte várakozásmentes átjutását a Vajdaságba. Ezáltal, ha igény lenne is, csökken a hajlandóság arra, hogy egy potenciális hosszú hétvégét eltöltsenek a Vajdaságban. Ez egy olyan lehetőség, amit hiba lenne nem kihasználni, hisz a két ország közötti távolság elhanyagolható, és napjaikban megfigyelhetjük, hogy a magyar emberekben egyre jobban növekszik az igény arra, hogy megismerjék a régi Magyarországot értékeit.

8 A PALICSI-TÓ ÁLLAPOTA NAPJAINKBAN

A tó általánosan a pannon, sztyeppei és sekély tavak sorába osztható. A Palicsi-tó felülete 5,7 km². Hosszát tekintve 8250 méterről beszélhetünk, továbbá a legkisebb mért szélesség pedig 300 m. A tó mélysége 1,5 és 2 m közé tehető, azonban találhatóak olyan pontjai a tónak, melyek mélyebbnek bizonyulnak.

8.1 A tó szennyezettsége

Sajnálatos módon a tavat számos negatív külső hatás éri, így az állapota az elmúlt évek során folyamatosan romlott. Ilyen negatív külső hatásnak bizonyulnak a következők: a nem eléggé

megtisztított vagy meg sem tisztított szennyvíz beleengedése a tó vizébe, továbbá az erős mezőgazdasági munkálatok hatásai. Ezen tényezőknek köszönhetően, a tó és annak élővilága a pusztulás szélére került. Mivel a város központi szennyvízelvezető rendszerének munkája nem tudja a tó vizét kikerülni (továbbá a szennyvíztisztító hiánya is problémát okoz), ezért folyamatosan káros kémiai anyagok kerülnek bele a tó vizébe. Az elmúlt évek során számos kezdeményezés született a vízminőség javításának céljából, továbbá megszületett Palics város ökológiai fejlesztésének terve a fenntarthatóság érdekében.

8.2 A Palicsi Természeti Park

2013-ban megszületett a rendelet arról, hogy a Palicsi Természeti Parkot védetté nyilvánították, annak érdekében, hogy az ott található megóvott természetes ökoszisztémák és festői tájak minősége fennmaradjon.

Általánosságban azt kell tudnunk, hogy a Palicsi-tó, a park, védett területnek minősül. Számtalan rendelettel próbálták már a tó vízminőségének javítását elérni, azonban meg kell állapítanom, hogy egyik sem volt effektív. Amíg a Vajdaság nem fejleszti a szennyvízelvezető rendszerét, addig a tóba ömlő káros anyagok alkalmatlanná teszik arra, hogy a város turisztikai termékként felkínálja a fogyasztóknak. Ezáltal olyan szolgáltatások nyújtásától fosztja meg a várost, amelyek nagy mértékben tudnák növelni nem csak a város, hanem a Vajdaság turizmusát is. Vizsgáljuk meg a további rendelkezésre álló infrastruktúrát, ezt követően pedig említést teszek arról, hogy mit is tartalmaz a Palics fejlesztésére készült főterv.

(Szabadkai Önkormányzat,2015.)

9 SZÁLLÁSNYÚJTÁS SZERBIÁBAN, VAJDASÁGBAN

9.1 Szálláskapacitás vizsgálata az országban

Szerbia - turisztikai szállásokat tekintve - 43603 szobával rendelkezik. 2006 és 2014 között számos új épület nyílt az országban, így a fent említett időszakban nem csak a szobák száma nőtt, hanem a minőségük is, körülbelül 15-20%-kal. A legmagasabb szálláskapacitás az ország nyugati és keleti részében található, ami hozzávetőlegesen az ország teljes szálláskapacitásának a kétharmadát teszi ki. A Vajdaság ennek az egyötödét teszi ki, azonban minőségét tekintve eléri a Belgrádban található szállások szintjét, mely magasabb kategóriába sorolást is jelent.

Sajnálatos módon Szerbiában a szálláshelyek eloszlása nem éri el a nemzetközi szintet, hiszen szálláshelytípusok tekintetében a szállodák mindössze 30%-át teszik ki. Ezen belül is a 3 és 4 csillagos szállások dominálnak, az 1,2, és 5 csillagos szállodák eloszlása nagyon közel áll egymáshoz.

9.2 Vajdasági szálláskapacitás (Szabadka és Palics)

Elsősorban fontos meghatározni a szálláshelyek típusának eloszlását. A szállodák és kempingek mennyisége szinte megegyezik (körülbelül 25%), (fontos megjegyezni, hogy Szerbia egészében található kempingszállások 46%-a vajdasági területen helyezkedik el), továbbá találhatóak még hostelök, éjszakai szállások és magánszállások is.

A Palicsra látogató turistának ugyan olyan kedvező Szabadkán lefoglalni szálláshelyét, mint Palicsra, tehát szálláskapacitás tekintetében mindenképpen együtt kell megvizsgálni a két települést. Szabadka és Palics körülbelül 2200 darab ágyat tud együttesen felkínálni a turistáknak, melyeknek típusa, elhelyezkedése mind más és más. Ezen típusokat az alábbiakban található két táblázat fog ismertetni.

Ha 2006-hoz hasonlítjuk a szálláshelyek kapacitását a térségben, akkor nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy fontos mennyiségi és minőségi változások mentek végbe. 2006-ig bezárólag a Szerb Köztársasági Statisztikai Intézet, szálláskapacitást tekintve, kizárólag a szállodák által nyújtott lehetőségekről vezetett nyilvántartást, azonban 2007-ben a magánszállások is fontos elemei lettek a szálláskapacitásnak, így Palics területén 875 férőhelyet vezettek be a nyilvántartásba. Ez a szám meglehetősen magasnak bizonyul, figyelembe véve, hogy 2006-ban mindössze 306 férőhelyet tartottak nyilván Palics területén.

A szálláshelyek minőségét tekintve, sajnálatos módon Palicsra a szálláshelyek továbbra is az alacsony kategóriás szinten maradtak, míg Szabadkán jelentős minőségi fejlődés ment végbe, mivel a szállodák elérték a négy csillagos jelzést.

(Szabadkai Önkormányzat, 2015.)

Szálláskapacitás Palicson (2014)				
	Darabszám	Szobák száma	Ágyak száma	Szoba ár
Hotel	1	44	90	40-60 euró
Garniszálloda	3	100	173	40-60 euró
Privát szállás	48	234	555	11-20 euró
Motel	8	77	202	11-20 euró
Kemping szállás	2	70	140	10 euró
Palics össz.	62	525	1160	
Szabadka és Palics összesen	87	1017	2249	

2. táblázat: Szálláskapacitás Palicson [saját szerk.]

Forrás: Forrás: Szabadkai Önkormányzat, *A PALICSI-TÓ RÉGIÓJÁNAK 2015. ÉVI TURIZMUSFEJLESZTÉSI FŐTERVE*

Szálláskapacitás Szabadkán (2014)				
	Darabszám	Szobák száma	Ágyak száma	Szoba ár
Hotel	5	308	665	40-75 euró
Privát szállás	13	105	242	18-29 euró
Motel (?)	7	79	182	10-15 euró
Szabadka össz.	25	492	1089	

3. táblázat: Szálláskapacitás Szabadkán [saját szerk.]

Forrás: Szabadkai Önkormányzat, *A PALICSI-TÓ RÉGIÓJÁNAK 2015. ÉVI TURIZMUSFEJLESZTÉSI FŐTERVE*

Elsősorban fontos leszögezni, hogy a táblázatban szereplő adatok 2014-ben lettek felmérve. Elképzelhető, hogy az idei évig változás állhatott be az egyes kategóriákat illetően, azonban ez a változás olyannyira elhanyagolható (maximum 1-2 számjegy), hogy a szálláskapacitás vizsgálatát ezen adatok alapján fogom elvégezni.

A szabadkai szálláskapacításokat figyelembe véve megállapíthatjuk, hogy a szálláshelyek 63%-át a szállodák (elsősorban a négy csillagosak) adják. Figyelembe véve ezen szálláshelyek

minőségét és gyors fejlődését az évek során, megállapíthatjuk, hogy a szabadkai szállodák megközelítették a nemzetközi piac által elvárt szintet. Így, a város alkalmas a külföldi turisták fogadására, üzleti utak lebonyolítására a nemzetközileg is elvárt minőségi szinten.

Sajnálatos módon Palicson teljesen más helyzet áll fenn. A szálláshelyek összetétele oly sokrétű, és minőségileg sem közelíti meg a nemzetközi szintet. A magán továbbá az éjszakai szállásokon kihívást okoz a minőség ellenőrzése. Palicson található négy csillagos szálloda, azonban szolgáltatásai oly mértékben korlátozottak, hogy szintén azt a tényt erősíti meg, hogy nem tud értékes versenyzőként részt venni a nemzetközi piacon.

Természetesen a palicsi szálláskapacitás további fejlesztésekre szorul. Szerencsére a rendelkezésre álló infrastruktúra lehetővé teszi nemzetközileg is elismerhető szállásközpont létrehozását. Mindazonáltal, ha ezen fejlesztések váratnak még magukra, a város Szabadkával való kooperációja lehetővé teszi a turisták magasabb számban történő fogadását, mivel a szabadkai szállások könnyebben fel tudják venni a versenyt a nemzetközi piacon. Véleményem szerint a turisták igényeit figyelembe véve, a legcélszerűbb az lenne, ha a szabadkai szállásokat részesítené előnyben a desztináció menedzsment, hiszen a városból Palics viszonylag rövid idő alatt megközelíthető bármilyen módon. Mindazonáltal, ha hosszú távú megoldásban gondolkodnánk, akkor mindenképp növelni kellene a szálláshelyek minőségét, hogy egyáltalán részt tudjon venni a város a nemzetközi piaci versenyben.

(Szabadkai Önkormányzat, 2015.)

10 KAPACITÁS A VENDÉGLÁTÁSBAN

Ezen fejezetben a szabadkai és a palicsi vendéglátói kapacitást szeretném megvizsgálni. Szerencsére a vendéglátói létesítmények viszonylag magas számban megtalálhatóak az említett településeken. Nagyon fontos megvizsgálnunk egy adott desztináció vendéglátóipari szolgáltatásait, mert ezek minősége és mennyisége nagy befolyással lehet a turizmus alakulására. A következő táblázatban, melynek adatait a Szabadkai Önkormányzat tette közzé, összesítve láthatjuk Szabadka és Palics vendéglátói kapacitását, mely remek alapjául szolgál, az elemzés elvégzéséhez.

Vendéglátói kapacitás Szabadkán és Palicson (2014)	
Vendéglátó hely típusa	Darabszám
Nemzeti étterem	9
Nemzetközi étterem	8
Gyorsétterem	7
Pizzéria	8
Cukrászda	12
Borászat	6
Összesen	50

4. táblázat: Vendéglátói kapacitás Szabadkán és Palicson [saját szerk]

Forrás: Szabadkai Önkormányzat, *A PALICSI-TÓ RÉGIÓJÁNAK 2015. ÉVI TURIZMUSFEJLESZTÉSI FŐTERVE*

A nemzeti éttermek természetesen a helyi tradicionális ízek jegyében készült ételek kínálatát sorakoztatja a turista szeme elé. Mindazonáltal ezen csoportba sorolhatjuk a tanyákat és a csárdákat is, melyek a vajdasági falu utánozhatatlan hangulatát kínálják a nemzeti ételek mellett. A borászatok száma az utóbbi években jelentősen megugrott, a fentiekben említést tettem már a vajdasági borászatokra vonatkozó információkról.

A vendéglátóhelyekről szintén hasonló megállapításokat tehetünk, mint a szállodákról. Szabadkán magasabb minőségi szolgáltatást nyújtó vendéglátóhelyekkel találkozhat a turista. Jelen helyzetben megállapítható, hogy Palics, önállóan nem tudná felvenni a nemzetközi piacon a versenyt, mindenképp szüksége van a környező vajdasági városok kooperációjára. Ennek számos oka van. A legalapvetőbbnek leginkább az minősül, hogy a palicsi szálláskapacitás minősége nem megfelelő, továbbá igen korlátolt mennyiségben képes fogadni a turistákat. Ezek olyan tényezők, melyek infrastrukturális fejlesztéseket igényelnek. (Szabadkai Önkormányzat, 2015.)

11 INTERJÚ VAJDASÁGI FIATALOKKAL

Ezen a ponton már eljuthattunk oda, hogy teljes egészében felmérhettük Palics és a Vajdaság adta lehetőségeket. Ahhoz, hogy felmérjem a vajdasági turizmus helyzetét, interjút készítettem négy vajdasági fiatallal. Interjúalanyaim több vajdasági városban éltek már, többek között a Palicstól 8 km-re található Szabadkán. Minden megkérdezett fiatal több utazáson vett részt külföldön, illetve a Vajdaságon belül is. Azért választottam őket, mivel olyan összehasonlítási

alappal rendelkeznek, mely nagyon hasznos lehet abban, hogy fel tudjam mérni a palicsi és a vajdasági turizmus helyzetét nemzetközi szinten.

Az interjú bemutatása előtt szeretném ismertetni a hipotéziseim. A kutatómunkám elvégzése után, úgy gondolom, hogy a Vajdaságban rengeteg a kiaknázatlan lehetőség. Ezen lehetőségek megfelelő kihasználásához mindenképp ismerni kell a közönséget. Fel kell mérni a véleményeket és meg kell határozni egy célcsoportot. Továbbá, úgy gondolom, hogy Palics nem elegendő egyelőre ahhoz, hogy önmagában részt vegyen a nemzetközi turisztikai piacon, mindenképpen kooperálnia kellene más vajdasági városokkal. Úgy gondolom, hogy a fiatalabb generáció számára nem nyújt elég szolgáltatást, vagy nem olyan minőségben, mint egy más turisztikai desztináció. Legutolsó hipotézisem pedig az lenne, hogy a magyarországi fiatalság, sajnálatos módon nem ismeri a Vajdaságot, továbbá hajlandóság sem sok lenne bennük ahhoz, hogy meglátogassák az értékes területeket.

1. kérdés: ***Megkérhetlek arra, hogy pár szóban mutakozz be nekem?***

Ezen kérdéssel képes voltam felmérni, hogy az interjúalanyaim közül ötből öt az élete bizonyos szakaszában Szabadkán élt, vagy még a mai napig is ott él. Interjúalanyaim közül három jelenleg budapesti egyetemen tanul, így a véleményük nagyon értékes összehasonlítás szempontjából. A maradék két interjúalanyom ma is Szabadkán él, Palics vonzáskörzetében. Életkorukat tekintve mindannyian betöltötték már a 18. életévüket, de nem töltötték be még a 20-at. Ezáltal az interjúm egy célzott korosztályra szűkíthetem le.

2. kérdés: ***Szeretsz utazni?***

Interjúalanyaim közül mindenki igennel felelt, ami alapján megállapíthatjuk, hogy ez a korosztály szívesen utazik külföldre, nyitottak az újdonságokra.

3. kérdés: ***Merre jártál már eddig?***

Örömmel állapíthattam meg, hogy mind az öten több mint hat országot látogattak már meg. A meglátogatott országok között fejlett nyugat-európai országok is megtalálhatóak. Ennek következtében megfelelő interjúalanynak bizonyultak, mivel világlátottságuk segítségükre volt a reális véleményalkotásra Palicsról.

4. kérdés: ***A Vajdaságon belül mely városokat látogattad már meg?***

Mivel más városokban folytatták tanulmányaikat, ezen kérdésnél természetesen nem kaptam száz százalékgig megegyező válaszokat. Mindazonáltal, mindannyian Szabadkán folytatták középiskolai tanulmányaikat, hisz Szabadka az első nagyobb város, ahol a vajdasági magyar diákok megfelelő minőségű oktatásban részesülhetnek. Egyéb népszerűen látogatott vajdasági városok a következők voltak: Palics, Magyarkanizsa, Pacsér és Újvidék.

„A vajdasági városok látogatása számomra leginkább kirándulások keretein belül zajlottak. Osztálykirándulások, barátokkal szervezett vidéki kiruccanások, továbbá a szüleimmel rendszeresen terveztünk különböző programokat a hosszúhétvégékre.” [Dévity Egon, 19]

A további 4 beszélgetőpartnerem is azt nyilatkozta, hogy a Vajdaságon belül leginkább 2-3 napos kirándulásokat szerveztek. Véleményük szerint, hogyha az ember élménydús kikapcsolódásra vágyik, akkor a Vajdaságra ennyi pont elég.

5. kérdés: ***Te milyen szempontok alapján választod ki azt a desztinációt, ahol a pihenésedet szeretnéd tölteni?***

„Akár hosszabb nyaralásról, akár egy hosszú hétvégéről legyen is szó, mindenképp elsősorban megnézném a turisztikai látványosságokat, amiben egyébként Palics bővelkedik. Hosszú hétvége esetén a családommal mindig is a természet adta lehetőségekre helyeztük a hangsúlyt, nagyon szeretünk túrázni, és ezt a szokást a mai napig őrzöm.” [Dévity Egon, 19]

„Számomra nagyon fontos az, hogy egy város történelmi múlttal rendelkezzen. Ezen felül nagyon szeretem én is a természet közelségében élvezni a nyugalmat, különböző túraútvonalakat keresni. Egy mai fiatalnak a szálláshely felé állított igénye nem annyira magas, hisz manapság rengeteg low-budget utazás van kitalálva számukra. Nekem is sokkal fontosabb maga a helyszín, mintsem a szállásom minősége. Talán csak annyi, hogy biztonságos környezetben helyezkedjen el.” [Kiss Tímea, 19]

A többiek is hasonló választ adtak a kérdésemre. Továbbá, a vendéglátóhelyek nyújtotta szolgáltatásokról egyöntetűen azt felelték, hogy ha nagyvárost látogatnának meg, akkor biztosan nem szereznének róluk információkat az utazás előtt, azonban, ha vidékre utaznának, akkor mindenképpen érdemes előtte utánajárni, hogy minden lehetőség adott legyen, amit igényel az ember.

6. kérdés: ***Ezek alapján hogyan értékelnéd Palicsot?***

„Mivel a Vajdaságban születtem, ott nőttem fel, Szabadkán is éltem, így természetesen gyakran látogatom Palicsot. De ha arra gondolok, hogy számomra is milyen fontos, hogy egy desztináció különböző tartalmakat ajánljon, ahhoz sajnos Palics nem nyújt elegendő szolgáltatást. Gyönyörű a város, szeretem nézni a tó partján a naplementét, a vendéglátóhelyekkel is meg vagyok elégedve, azonban, ha várost szeretne az ember nézni, hamarabb választja Szabadkát.” [Varjú Maja, 18]

„Palicson minden lehetőség adott, ha az ember lentebb enged az elvárásaiból. Minden sokkal kisebb, azonban a természeti lehetőségek nagyban kárpótolnak minket. Nyáron, ha esetleg egy fiatal baráti társaság Palicsra menne, nézelődhet a tó partján, élvezheti a természet adta nyugalmat, de sajnos nap közben a tó partján nincs lehetőség kikapcsolódni, ami egy nagyon

nagy hiányosság. Ez mindenkinek mondhatni egy fájó pont. Ott van egy remek környezet, de sajnos nem tudja azt nyújtani, amire régen még képes volt. Az esti időszakban több lehetőség van a fiataloknak, ami azért előny.” [Dévity Egon, 19]

7. kérdés: ***Mit tudsz elmondani a vajdasági rendezvényekről?***

„Ahhoz képest, hogy milyen szegényes költségvetésből kell gazdálkodniuk, én maximálisan meg vagyok velük elégedve, szerintem minden rendezvényből, gondolok itt a fiataloknak szervezettekre, kihozzák a maximumot.” [Kiss Tímea, 19]

A válaszadók mindegyike elégedetten nyilatkozott a fiataloknak rendezett vajdasági rendezvényekről.

8. kérdés: ***És mi a helyzet a palicsi rendezvényekkel?***

A válaszadóim kevésbé ismerik a palicsi rendezvényeket. Azt nyilatkozták, hogy a palicsi rendezvények nem az ő korosztályukat célozzák meg. Ha a palicsi rendezvényszervezők ifjúsági rendezvényt szerveznének, erős konkurenciával találnák szembe magukat, hisz számos ifjúsági fesztivált szoktak rendezni más vajdasági városokban. (GREEN zenei fesztivál)

9. kérdés: ***Mi a véleményed arról, hogy a magyar, vagy akár külföldi fiatalok mennyire vannak tisztában a Vajdaság fogalmával, vagy az általa kínált lehetőségekkel?***

Erre a kérdésemre különböző feleleteket kaptam. A válaszadóim fele úgy tapasztalta, hogy a magyar vagy külföldi fiatalok abszolút nincsenek tisztában a Vajdasággal. A másik fele pedig olyan környezetben mozog, ahol a fiatalok látogatják a vajdaságot, de előfordulhat, hogy csupán a szabadkai piac az, ami érdekes lehet számukra.

10. kérdés: ***Szerinted lenne a korodbeli fiatalokban a hajlandóság, hogy meglátogassák a Vajdaságot?***

„Szerintem a Vajdaság gyönyörű hely, tele történelmi és kulturális helyszínekkel. Ha lenne hajlandóság bárkiben, hogy eljöjjön, és megnézzék mondjuk Szabadkát, egy hatalmasat csalódna pozitívan. Néha még a helyiek sem tudják milyen csodálatos helyen élnek.” [Botka Réka, 18]

„Őszintén? Szerintem sajnos nem.” [Dévity Egon, 19]

Úgy mérem fel, hogy a vajdasági fiatalok tisztában vannak értékeikkel, azonban azzal is, hogy a Vajdaság által kínált szolgáltatások nem elég versenyképesek más városok által nyújtott szolgáltatásokkal. Azonban nagyon szeretnék, ha az emberekben lenne hajlandóság arra, hogy megismerjék a vajdasági kincseket.

11. kérdés: ***Miért gondolod így?***

„Szerbia fejletlenségével kapcsolatban elég elrugaskodott elképzelései vannak az embereknek. Senki nem kíváncsi egy fejletlen településre, de persze vannak azért kivételek.”

[Dévity Egon, 19]

„A fiataloknak mindenképpen kellene egy löket. Nem lehetetlen, de az biztos, hogy nagyon jó marketingstratégia kellene hozzá.” [Kiss Tímea, 19]

12. kérdés: ***És végül, ha lenne egy olyan barátod, aki sosem járt még a Vajdaságban, mit mutatnál meg neki?***

Az interjúalanyaim ezt a képzeletbeli vajdasági utazást mindannyian a szülővárosukból indították, ami eltérő volt mindannyiuknál: Kishegyes, Szabadka és Magyarkanizsa. Ezt követően mindegyikük a második helyen említette meg Szabadka és Palics kollektív bemutatását, mely tartalmazza a szabadkai szecessziós épületek megcsodálását és az éttermeket a Palicsi-tó partján. Továbbá említésre került Újvidék és Magyarkanizsa is.

Interjú: Varjú Maja, Dévity Egon, Kiss Tímea, Botka Réka - Bicok Dorina [2020, online]

11.1 Következtetés

Az interjúra adott válaszok megismerése után a legeggyértelműbb számomra az, hogy a palicsi turisztikai fejlesztés nem koncentrálódhat a 17-22 éves fiatalokra. Ennek számos oka van, melyek a következők: Palics városa nem nyújt elegendő és változatos szolgáltatásokat, melyek kielégíthetnék egy fiatal igényét. Ezen szolgáltatások minősége sem tudja elérni a nemzetközileg elfogadott szinten.

Ezt követően azt is megállapíthatjuk, hogy egy vajdasági kirándulás 2-3 nappal ki is teljesezhet, ha intenzív és élménydús napokat szeretnénk magunknak.

A hipotézisem részben helyesnek bizonyult abban, hogy a magyar, illetve külföldi fiatalok nem ismerik a vajdasági értékeket. Akik ismerik is, sajnálatos módon csupán a szabadkai piachoz tudják kötni. A fiatalok hajlandósága arra, hogy oda utazzanak, ahogy jószóltam, alacsony.

Ezt követően úgy gondolom, hogy a palicsi turisztikai fejlesztésnek a 25 év feletti korosztályt kellene célba vennie a marketingstratégiájával. Hisz Palicson minden adott ahhoz, hogy egy kellemes, vidéki pihenésen vegyen részt az ember, ezek azok a tulajdonságok, amelyet vonzóvá kellene tenni a turista számára. Mindemelett természetesen elengedhetetlen az infrastruktúra fejlesztése is. Ezt követően a szakdolgozatomban említést teszek a fejlesztési tervekről és azok megvalósulásáról, vagy arról, hogy sajnálatos módon miért nem voltak effektívek.

12 SWOT- ELEMZÉS

A SWOT-elemzés módszerével képesek vagyunk felmérni, hogy egy termék, üzlet, szolgáltatás, piac mennyire versenyképes, mekkora élettartamra számíthatunk a jövőben. A SWOT-elemzés a következő négy szempont alapján épül fel: erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek. Általában ezt az elemzést leginkább üzleti terv készítése során alkalmazzák, mivel segít a stratégia kialakításában.

Szakedolgozatom ezen fejezetében szeretném elvégezni SWOT-elemzést Palicsra vonatkozólag, melynek alapjául a 2015-ben a Szabadkai Önkormányzat által publikált fejlesztési tervet fogom használni.

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • Palics védett területen való elhelyezkedése előnyt jelent a természeti adottságok minőségének megőrzésében. • A városra vonatkozó turisztikai fejlesztések évek óta kiemelt fontosságú projekteknek számítanak. • Mind a Palicsi és Szabadkai Önkormányzat is támogatja a Palicsra vonatkozó fejlesztési terveket. • A városra vonatkozó fejlesztési tervek folyamatosan növekednek, vagy átdolgozás alá kerülnek. • A város fejlesztését elősegítik a rendelkezésre bocsátott magánberuházások. • Palics attrakcióit figyelembe véve, lehetőség van egy „turisztikai-brend” felépítésére. • Elhelyezkedés szempontjából Palics igen kedvező területen található. 	<ul style="list-style-type: none"> • A város fejlettségi szintje sajnos nem elegendő ahhoz, hogy versenyképes legyen a nemzetközi turisztikai piacon. • A tó vizének silány minősége, mely nem teszi lehetővé számos szolgáltatás nyújtását, mely vonzóvá tehetné a várost az odalátogató turista számára. • A kínált szolgáltatások (étterem, szálloda stb.) minősége nem elég fejlett ahhoz, hogy részt vehessen a nemzetközi piaci versenyben. • A marketingstratégia nem eléggé effektív, fejlesztése azonban elhanyagolt. • A palicsi rendezvények általában a helyi lakosokat tekintik potenciális résztvevőnek. • A terület adta lehetősége kihasználatlanok.

<ul style="list-style-type: none"> • A Szabadkával való kooperáció nagyban segíti a turizmus fejlesztését. • Palics nem szenved hiányt turisztikai attrakciókban. • A város gazdag emberi erőforrásokban mint például: éttermek, szállodák stb. 	
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • Különböző fejlesztési projektek létrehozása. • Támogatottság szerzése a turisztikai fejlesztésekre. • A tó vízminőségének javítása. • Komplex, effektív marketingstratégia kialakítása. • Meghatározni a célközönséget, akik számára Palics attraktív turisztikai desztináció lehet. 	<ul style="list-style-type: none"> • A turisztikai fejlesztések kapcsán létrejöttek különböző érdekkülönbségek, ezért számos fejlesztés nem tudott megvalósulni. • A fejlesztések nem elég kontrolláltak, nem elég ellenőrzöttek. • Palics nem versenyképes a piacon. • Beruházások, támogatások, pénzeszközök hiánya potenciálisan hátráltathatja a fejlesztést. • Gazdasági válság, mely korlátozhatja a turisztikai fejlesztésekre szánt beruházásokat.

5. táblázat: SWOT-elemzés [saját szerk.]

*Forrás: Forrás: Szabadkai Önkormányzat, A PALICSI-TÓ RÉGIÓJÁNAK 2015. ÉVI
TURIZMUSFEJLESZTÉSI FŐTERVE*

12.1 Következtetés

Véleményem szerint az elemzésben felsorolt erősségek fontos alappillérei lehetnek a Palicsra vonatkozó turisztikai fejlesztéseknek. A védett területen való elhelyezkedés nagyban elősegíti a természet adta lehetőségek minőségének megőrzését. Így Palics a természeti attrakciókra tudja helyezni a hangsúlyt, amely nagyon vonzóvá teszi a települést a potenciális turista számára.

További erősség, hogy a régió turisztikai fejlesztése az elmúlt évtizedek során mindig is kiemelkedő fontosságú intézkedésnek számított. Ennek számos oka van, mint például, hogy elegendő infrastruktúra áll rendelkezésre, csupán azok minősége kell, hogy fejlődésen menjen keresztül. Mind a Szabadkai, mind a Palicsi Önkormányzat számára kiemelt fontosságú a település turisztikai fejlesztése, ezért különböző támogatásokban is részesíti.

Az elhelyezkedés is egy rendkívül fontos erősségnek számít, ugyanis a város tömegközlekedéssel, személyautóval, illetve repülővel is (az érintett repülőterekről tömegközlekedve) könnyen megközelíthető. A turista, olyan desztinációt választ magának, melyet könnyen és egyszerűen meg tud közelíteni. Tehát megállapíthatjuk, hogy a közlekedési infrastruktúrával sincs probléma, csupán e szektor is minőségfejlesztést igényel.

A különböző fejlesztési terveket mindig naprakész formára alakítják, így azok sosem lesznek elavultak. A turisztikai fejlesztéseknél kiemelkedően

Meg kell említeni, hogy a kooperáció lehetősége Szabadkával attraktívabb turisztikai desztinációvá teszi a települést. Vannak olyan szolgáltatások, melyeket Szabadka városa magasabb minőségben képes nyújtani az odalátogató turista számára. Tovább, az attrakciók listáját is nagyban bővíti, ha a szabadkai látványosságokat is egynek tekintjük a palicsi attrakciókkal. Így, a turista számára változatos és intenzív üdülést tud kínálni a régió. A kínált szolgáltatások és attrakciók széles skálája lehetővé teszi, hogy az odalátogató turisták igényeinek széles körét ki tudja elégíteni a régió. A jelenleg hatályban lévő fejlesztési projektek célkitűzései szerint az optimális időtartam, melyet a turistának a régióban kellene töltenie, 7 nap. Természetesen, a kínált szolgáltatások és attrakciók növekedésével arányosan növekedik a régióban eltöltött napok száma.

A gyengeségek leginkább a szolgáltatások minőségéből erednek. A legszembetűnőbb gyengeség forrás a tó vizének silány minősége. Mivel a vízminőség nem alkalmas fürdőzésre, ezért számos potenciális szolgáltatástól esik el a város. Ezt követően, ismét említést kell tennem a különböző vendéglátóegységek által kínált szolgáltatások minőségéről. Ezen szektornak mindenképpen fejlődésen kell keresztül mennie, ahhoz, hogy a piacon lévő konkurenciával fel tudja venni a versenyt. További gyengeségforrásnak tekintendő a nem effektív marketingstratégia használata. Részletes stratégiával kellene a régiót attraktívabbá tenni: meg kell határozni a célcsoportot, ki kell dolgozni azt, hogy az információ hogyan, és miként áramlik, továbbá a régió attraktív területeire kell helyezni a hangsúlyt. Véleményem szerint a jelenlegi marketingstratégia nem ér el elegendő potenciális fogyasztóhoz, továbbá nem fektet elég hangsúlyt a potenciális célközönségre.

Természetesen, számos lehetőség áll rendelkezésre, melyekkel esetlegesen orvosolni lehetne az általam fent említett gyengeségeket. A folyamatosan újuló fejlesztési terveket minél pontosabban a potenciális turista igényei szerint kell alakítani. Elengedhetetlen, hogy ezen fejlesztési tervek támogatottságot szerezzenek, mind az önkormányzattól és mind különböző magánberuházásoktól. Ismét említést kell tennem arról, hogy ha a tó vízminősége valamelyest javulna, a szolgáltatások skálája sokkal színesebb lehetne. Elsősorban a tó a fürdőzés lehetőségét kínálhatná a turista számára, mely a nyári időszakban nagy előnyhöz juttatná a régiót.

A fejlesztésekkel kapcsolatban néhány veszély is fennáll, amelyet fontos figyelembe vennünk. Ezen veszélyek némely fejlesztést, vagy akár beruházást is kockázatosná tehetnek. Létrejöhetnek érdekkülönbségek, melyek gátolhatják, vagy lassíthatják a régió fejlesztési tervének megvalósítását. Amint már fentebb is említettem, a támogatások megszerzése elengedhetetlen ahhoz, hogy a tervezett fejlesztések teljes mértékben megvalósulhassanak. Potenciális rizikófaktor lehet egy gazdasági válság, mely előidézheti az alacsony költségvetést, mely nem elegendő a fejlesztések megvalósítására.

Akármilyen fejlesztésről legyen is szó, vagy új termék létrehozataláról, vagy vállalkozás alapításáról, nagyon fontos, hogy ezt az elemzést elvégezzük, hisz akkor tudunk egy valóban effektív üzleti (turisztikai, esetünkben) stratégiát létrehozni, ha ismerjük teljes mértékben a piacot, és a kínált termékünk vagy szolgáltatásunk erősségeit és gyengeségeit.

13 A PALICSI MESTER TERV

Szakdolgozatom egészének fontos alapját képezi, a 2015-ben készült főterv, mely Palics városának turisztikai fejlesztési tervének minden aspektusát magába foglalja. Ebben a fejezetben röviden bemutatnám a terv azon elemeit, mely a fejlesztés gyakorlati megvalósítására koncentrálódik, továbbá, az önkormányzat által elképzelt víziót.

13.1 A terv stratégiai koncepciója

A fejlesztési stratégia erőssége a következő dolgokból épül fel: elsősorban, a projekt támogatást élvez a különböző hatalmi szintek részéről. Ez annyit jelent, hogy az elmúlt években jelentős beruházások történtek a területrendezés fejlesztésére és az infrastruktúra minőségének javítására. Másodsorban, kiemelt fontosságúnak számít a palicsi attrakciók felújítása is. Továbbá a palicsi fejlesztési stratégia által az elmúlt tíz évben a fejlesztések

rendezetten és ellenőrzötten történtek, ezáltal megteremtődtek a turisztikai termékek kialakításának alapjai.

Meg kell említeni, a stratégia gyengeségének forrásait: a gazdasági bizonytalanság, a tó vizének silány minősége. A gazdasági bizonytalanság csökkentette a potenciális befektetések és beruházások mértékét. A tó vízminősége nem teszi alkalmassá a várost arra, hogy megfelelő turisztikai és rekreációs célokat elégítsen ki.

Összességében a fent említett dolgok a stratégiai terv alappillérei, mely alapján részletesen meg lehet határozni a régió erősségeit és gyengeségeit is. Ezek alapján, a mestertervben létrejött egy vízió, amit szeretnék ismertetni.

13.2 Vízió

Ahhoz, hogy reális víziót tudjunk kialakítani a turisztikai termékünkéről, elengedhetetlen a piaci pozicionálás elvégzése. Ehhez, figyelembe kell venni, hogy egy folyamatosan változó piacról van szó, a fogyasztók attitűdjében folyamatosan történnek változások, továbbá a konkurencia is dinamikus változáson mehet keresztül. Ebben az alfejezetben a főtervben tartalmazott potenciális jövőképről olvashatnak.

A főtervben kreált vízió annak alapján készült el, hogy összhangba helyezze a település lehetőségeinek kihasználását és hogy mindezek összhangban legyenek a nemzetközi turisztikai piac standardjaival. A palicsi turizmus fejlesztésének terve, a település víziója a következő tényezőkön alapszik: a gyógyfürdő nagy dicsőségű múltja, természeti attrakciók (tó, park), építészeti attrakciók (szecessziós, romantikus stílus), a vendéglátóegységek sokszínű kínálata és az innovatív fejlesztési tervek.

A főtervben kreált jövőkép kimondja, hogy Palics tökéletes egyvelege a természeti és kulturális attrakcióknak, ezért több korosztály számára is vonzó desztinációvá alakulhat. Potenciális turistának tekinti a fiatalabb korosztályt (18-25 év) és az idősebb korosztályt (45-65 év) is. Erősségnek tekinti a természet adta lehetőségeket, továbbá a folyamatosan fejlődő gyógyfürdő kiváló rekreációs élményt tud nyújtani olyan turisták számára, akik fejlesztenék az egészségüket. Az emberi erőforrások tekintetében is pozitív jövőképet alkot, mivel a megfelelő szaktudás lehetővé teszi, hogy az odalátogató turisták a lehető legmagasabb minőségű szolgáltatásokat vehessék igénybe.

A jövőben folyamatosan ellenőrzött fejlődéseket terveznek beiktatni a kínált tartalmakra és az infrastruktúrára vonatkozóan. A fejlesztés legfőbb fókuszában az áll, hogy Palics kiváló feltöltődési és pihenési lehetőséget nyújt, és ez az a vonal, amire a fejlesztések a leginkább

koncentrálódnak. A gyógyturizmus és egészségturizmus lehet a kulcsa, a település turizmusának fellendítéséhez.

13.3 Piaci elhelyezkedés

A piaci elhelyezkedés meghatározásakor fontos figyelembe vennünk, hogy a város által kínált szolgáltatások, illetve attrakciók, leginkább az egészségturizmust és a gyógyturizmust lendítik fel a régióban. A kínálat is leginkább ezen két szektorra helyezi a hangsúlyt.

Ahhoz, hogy a fejlesztések effektívek legyenek és a város elérje a kívánt piaci pozíciót, a tervben különös fontossággal bír az emberi erőforrások fejlesztése (szakmai specializáció), a termékkínálati skála bővítése, sportturisztikai attrakciók (kerékpárút a tó körül) és gyógyturisztikai attrakciók (gyógyfürdő).

A főterv azon alapszik, hogy mind az örökölt és fejlesztett attrakciók olyan területet hoznak létre együttesen, mely a turistában a boldogság és rekreáció érzetét keltik majd. A főterv leginkább a passzív pihenésre támaszkodik, de a terv számos aspektusa az aktív pihenés számára kínált szolgáltatások fejlesztésére koncentrálódik.

13.4 Fejlesztendő termékek

Az első megfogalmazott termékfejlesztési elem, az egészségturizmus szektorára vonatkozik. Elsősorban olyan szolgáltatások nyújtására kell a településnek törekednie, mely egész évben látogatóképesse teszi. Jelenleg, Palics által kínált szolgáltatások leginkább idényszerűek, tehát ezt a főterv mindenképp egy olyan pontnak tekinti, amely fejlesztést igényel. További kulcsfontosságú tényező, ami már számtalan alkalommal említésre került a szakdolgozatomban, a szolgáltatások minőségének fejlesztése.

A fejlesztési terv támaszkodik a sportturisztikai attrakciókra is. Palicsra leszűkítve a lehetőségeket, beszélhetünk vízi sportokról, kerékpáros lehetőségekről és golf lehetőségekről. Természetesen mindezekre van infrastruktúra, ez esetben is inkább a minőségi kérdés az, ami azt mutatja, hogy a kínált szolgáltatások fejlesztésre szorulnak.

Események tekintetében a település több variációt is kínál: fesztiválok, koncertek, kiállítások, sportversenyek, ünnepségek, múzeumlátogatások és a történelmi örökség bemutatása.

A főterv részletesen kitér a gasztronómiai szolgáltatásokra, mely tartalmazza a különböző éttermeket és borászatokat is. A kulcs, még mindig a szolgáltatások mennyiségének növelése és a minőség fejlesztése e szektorban is.

(Szabadkai Önkormányzat,2015.)

14 INTERJÚ KERN IMRÉVEL

Interjúalanyom Kern Imre, aki jelenleg a Szabadkai Városi Tanács alpolgármestere. Diplomai végzettségét tekintve vegyész-mérnök, azonban 46 eltöltött munkaévéből 28 évben különböző politikai funkciókat töltött be, mint például városvezetés, tartományi vezetés vagy különböző kormányban betöltött tisztség.

Interjúm célja az volt, hogy felmérjem, hogy a Szabadkai Önkormányzat hogyan látja Palics és a régió turisztikai helyzetét, továbbá értékelje a tervben lévő fejlesztéseket.

1. Egy rövid bemutatkozást követően, elmondaná, hogy milyen kapcsolat fűzi a Vajdasághoz?

„Kern Imre vagyok, diplomás vegyész-mérnök. Jelenleg a Szabadkai Városi Tanács alpolgármestere vagyok. Számomra különösen fontos a Vajdaság, hisz itt születtem, életem és tevékenykedtem, mind a 46 munkaévem alatt, amelyet eltöltöttem. Közvetlenül a vajdasági hatalomban kilenc évet dolgoztam, amikor leginkább környezetvédelmi kérdésekkel foglalkoztam. Továbbá a Nagyberuházási Alap igazgatóhelyetteseként körülbelül 300 objektum működésének céljából infrastrukturális beruházást folytattunk le.”

2. Összehasonlítva más „népszerű” turisztikai desztinációkhoz, mit gondol, hogy Szerbia, a Vajdaság és továbbá Palics, hol helyezkedik el a nemzetközi turisztikai piacon?

„A turizmus egy nagyon érdekes iparág, mert sokszor úgy gondoljuk, hogy turizmus csak a nagyvárosokban van, vagy legalábbis olyan településeken, ahol komoly műemlékek találhatóak. Vagy olyan meghatározó természeti attrakciókhoz kötjük, mint például egy homokos tengerpart, vagy esetleg a hófödte hegyvidék. Ha most megnézzük Szerbiát, akkor megállapíthatjuk, hogy nem gazdag történelmi múlttal rendelkező városokkal. Mondjuk, ha összehasonlítjuk Belgrádot egy Prágával, vagy akár Budapesttel, akkor lényeges különbségeket figyelhetünk meg. Belgrád lényegesen szegényebb, ebből a szempontból, kevesebbet tud megmutatni. Ugyan ez vonatkozik a Vajdaságra és Palicsra is, ha összehasonlítjuk pár másik idegenforgalmi desztinációval, akár Közép-Európában vagy világviszonylatban. Másrésztől azért el kell mondani, hogy Szerbiának, Vajdaságnak és Palicsnak is van mit felmutatni, hiszen Szerbiában is vannak gyönyörű természeti érdekességek, mint például hegyek, folyók, kanyarok stb. Ott vannak az érdekes régi stílusú, balkáni hangulatú városmagok, városrészek, amelyek érdekesek lehetnek a turisták számára. Igaz, hogy nem olyan jellegűek, mint más nagyságrendű városok, vagy turisztikai desztinációk, viszont itt is vannak érdekességek, olyan specifikumok, amiket érdemes megmutatni. Ami

Szerbiára, a Vajdaságra és Palicsra is igaz, hogy gasztronómiai tekintetből érdekes színfolt lehet még a világ szempontjából is, mivel olyan konyhák keveredése található meg itt, amely egy nagyon érdekes ízvilágot alkot, ami szintén érdekes lehet. Amit még külön ki szeretnék emelni, hogy az elmúlt időszakban Szerbiában és a Vajdaságban is rendkívül sokat fejlődött a borászat, minőségi borokat, gyönyörű borászatokat lehet találni a környéken, ami egy remek potenciális lehetőséget rejt magában. Tehát ha összehasonlítom ezt a területet a világ turisztikai kínálatával, akkor meg kell mondjam, hogy itt is meg lehet találni azokat a helyeket, témákat és lehetőségeket, amelyeket az elkövetkezendő időszakban ki lehet majd aknázni, szerbiai, vajdasági és palicsi szinten is.”

3. Tudna mesélni a jelenleg folyamatban lévő fejlesztési tervekről?

„Az egyik komoly fejlesztési program, amely jelen pillanatban folyamatban van, az a wellness központ kiépítése, amely magába öleli a fedett medencerendszereket és a kültéri medencerendszereket. Ez lehetővé teszi, hogy Palics 12 hónapon át működjön és ez egy nagyon fontos eleme a turizmusnak. Fontos megemlíteni, hogy Szabadkán több olyan objektum is megújult, amely nagy érdeklődésre számíthat a régióba látogató turisták részéről. Ebből az egyik a Zsinagóga, amely a város egyik legszebb építménye, de ne feledkezzünk meg a Városházáról sem. A mester terv tartalmazza a golf szektor fejlesztését is. Ez a sport vonzóvá teheti a régiót, azonban szükséges az igények kielégítésére alkalmas pálya megalkotása.”

4. Véleménye szerint mely területeket kellene még fejleszteni?

„Amit fejleszteni kell, ahol vannak potenciálok és lehetőségek, az mindenféleképpen a szállodai helyek bővítése, esetleg az apartman stílusú szállodák kiépítése, bővítése, és természetesen a magánházaknál lévő kiadható szobák, villarészek fejlesztések. Természetesen ez mind magával fogja vonni az éttermikapacitásokat, éttermi szolgáltatásokat is. Amit még ki szeretnék emelni, hogy vannak olyan régi kastélyok, amelyeket kastély szállókká lehetne alakítani a környéken. Azt hiszem, hogy ez Európában, vagy akár a világon is olyan komoly idegenforgalmi vonzattal rendelkező létesítmény, amelyet a turisták szeretnek. Pozitívan hatna az idegenforgalmunkra, ha a kastélyok adta lehetőségeket kihasználnánk. A kerékpárturizmus fejlesztésére is szintén komoly lehetőségek vannak. Attól függetlenül, hogy a folyami turizmus népszerűsítésére megjelentek a Vajdaságban a kirándulóhajók, úgy gondolom, hogy ebben a szektorban is komoly lehetőségek vannak, és akár egy vagy több napos kirándulást is lehetne köré szervezni. A vadászturizmust sem szabad elhanyagolni. A 90-es évekig nagyon fejlett volt, azonban manapság már a fejlettségi szintje nem olyan magas. Olyan terület áll rendelkezésünkre, ahol szarvasra, vadnyúlra, vaddisznóra vagy fácánra lehet vadászni. Ez mindenképpen egy érdekes színfoltja lehet a turisztikai adottságoknak. Véleményem szerint

nagyon fontos lenne ezt a szerteágazó kínálatot egy csoportba fogni. Én úgy gondolom, hogy ebben a pillanatban a jelenlegi kínálat elegendő egy napos utak megszervezésére, azonban, ha elkészül a wellness központ, akkor már beszélhetünk akár 2-3 napos utakról is. Én azt hiszem, hogy a nyaralási, illetve telelési piacra nehéz bejutni, mert nem hiszem, hogy 7 vagy 10 napos pihenésre attraktív lehetne ez a környezet. Nagyon ambiciózus lenne elvárni, hogy egy turista 10 napra maradjon a régióban.”

5. Tudna mesélni kizárólag Palics városára vonatkozó mester tervről?

„A Palics fejlesztésére vonatkozó mester terv 10 évvel ezelőtt készült el. Ennek a megvalósítása gyakorlatilag olyan formában kezdődött el, hogy a wellness központ építése másfél éve kezdődött, és jelenleg is folyamatban van ez a beruházás. Szerintem ennek a befejezésével már a mostani kapacitások is sokkal nagyobb kihasználtsággal fognak bírni, főleg az őszi, téli, kora tavaszi időszakban, amikor nincs más lehetőség a fürdőzésre. Tehát ez a legnagyobb beruházás és ez a legfontosabb. Az elmúlt időszakban sokat tett a Köztársasági Kormány és a város is annak érdekében, hogy minden műemlék együttes felújításra kerüljön. Maga a park is lényeges újításokon ment keresztül. Összegezve, az egész koncepció arról kell hogy szóljon, hogy épüljön meg a wellness központ, ami biztosítja a pár órás elfoglaltságot a turista számára, egy rekreációt, egy pihenést. Ezt követheti a városkép megtekintése, állatkert megtekintése. Erre épülhet rá a gasztronómia. Emellett van lehetőség vadászni és kerékpározni is. Ha mindezen lehetőségeket egybe rakjuk, van lehetőség egy 3-4 nap aktív eltöltésére a régióban. Az alapvető célkitűzés tehát a wellness központ befejezése és 3-4 darab superior szálloda építése Palicson.”

6. Lát potenciát abban, hogy a magyar turisták számára attraktívvá tegyék a vajdasági régiót?

„Szerintem ez mindenképpen egy olyan lehetőség, amelyről nem szabad megfeledkezni. Az utóbbi években megfigyelhető, hogy egyre nagyobb az igény a régi magyarság értékeinek megtekintésére. Palics és Szabadka biztosan az egyik állomása ennek a körútnak, ugyan úgy, mint Újvidék és Belgrád is, akárcsak egy Nándorfehérvár is. Úgyhogy ezek is egy olyan több napos túrát biztosítanak, amelyek vonzó tehetik ezen keresztül Palicsot is. Pár évvel ezelőtt Szerbia és Magyarország lehetővé tette, hogy nemzetközi vizekké váljon a Tisza folyó, ami azért fontos, mert ezzel lehetővé válik, hogy a kiránduló és szálloda hajók a Tiszán keresztül akár Tokajig is felússzanak. Itt még van mit tenni, de azt hiszem, hogy az elkövetkezendő 10 évben ez egy komoly lehetőséget ad majd. Az is nagyon fontos, hogy ezek a hajók megálljanak közel Palicshoz és ezzel fellendítsék a város turizmusát is. Szervezési kérdés, hogy a programokat össze kellene fogni, Szeged és Szabadka között is. Azonban kell ehhez egy erős

kezdeményezés és erős vezetés is. Azonban ki kell mondani, hogy a határ átjárhatóság Magyarország és Szerbia között rossz. Ha lenne igény a magyar turisták részéről, hogy meglátogassák a Vajdaságot, biztosítani kellene nekik külön folyosót, mert nincs az a turista, aki 2-3 órát hajlandó várakozni a határon. Ez így, biztosan nem működik. Ezt a két országnak meg kell oldania.”

7. Mi a helyzet a Palicsi-tóval?

„A tó jelenleg fürdőzésre alkalmatlan. Az elmúlt években számos beruházás történt a tó vízminőségének javítására, amik úgy gondolom, hogy meghozzák majd a gyümölcsüket és a tó újra fürdőzésre alkalmas lesz. Ha a nyári szezonra már alkalmas lesz a tó a fürdőzésre, akkor az egy hatalmas lehetőséget nyújt a turizmusnak.”

8. Mit gondol, a COVID19 milyen hatással volt/van a turizmusra?

„Ez a járványügyi helyzet az idei évben megmutatta azt, hogy a Szerbián belüli turizmus nagyon nagy mértékben vonzóvá tette Palicsot. A belföldi turisták nagy mennyiségben látogatták a települést. Ki is mondhatjuk azt, hogy Palics felkerült a térképre.”

9. Utolsó kérdésem pedig az lenne, hogy Ön szerint melyek azok az értékek a Vajdaságban, továbbá Palicson, amelyek egyedülálló desztinációvá teszik az általam említett helyszíneket?

„Nem tudnám mondani, hogy Palics egyedi turisztikai desztináció lenne. Eléggé elrugaszkodott dolog lenne azt mondani, hogy ez egy egyedi turisztikai desztináció. De az biztos, hogy ezt az egész történetet fel lehetne építeni, ha ez az összes komponens, amiről ma beszéltem, ez valahol megtalálható lenne. Azt viszont ki lehet jelenteni, hogy nagyon sokrétű.”

Kern Imre- Bicok Dorina (2020): Interjú Kern Imrével a Szabadkai Városi Tanács alpolgármesterével, 2020. november [online]

14.1 Értékelés

Az interjúmat leginkább információ szerzés gyanánt végeztem el, hogy képet kapjak arról, hogy a Szabadkai Önkormányzat, hogy vélekedik a saját fejlesztési tervéről és hogyan látja a régió által kínált lehetőségeket. Amit már szakdolgozatomban is számtalanszor említettem, az interjú alapján igaz állításnak bizonyult. A vajdasági régió számtalan kiaknázatlan lehetőséget rejt. A felső szervezés azonban csupán egy tényezőre fókuszál, ami nem elegendő a Vajdaság és Palics turizmusának fellendítésére. A kínált lehetőségeket fejleszteni kell, ezt követően pedig összefogni, és egy termékként értékesíteni a turisztikai piacon. Véleményem szerint a Palics fejlesztésére vonatkozó főterv legnagyobb hiányossága ebben rejlik. Noha számba veszi a kooperáció lehetőségét, mégsem egy turisztikai termékként kínálja a különböző szolgáltatásokat.

15 ÖSSZEFOGLALÁS

A szakdolgozatom végéhez közeledve szeretném összefoglalni a kutatómunkám során szerzett információkat. Választásom azért esett a vajdasági régióra, mert egyre növekvő igényt figyelhetünk meg a terület felfedezésére. Véleményem szerint a Vajdaság fejlesztése egy nagyon izgalmas téma, mivel számtalan kiaknázatlan lehetőség található a régióban, melyek inspiráló hatással lehetnek az emberre. A Vajdaság remek turisztikai termékeket kínál a potenciális turisták számára, amelyek kiváló alapjául szolgálnak egy hatékony fejlesztési terv felépítéséhez.

15.1 Szerbia turizmusának értékelése

Szerbia megjelenése a nemzetközi turisztikai piacon nem optimális, ezért mindenképpen szükség van a desztinációmenedzsment lépésein keresztül haladva felmérni a hiányosságokat, és a kapacitás figyelembevételével fejleszteni a rendelkezésre álló infrastruktúrát. Noha ismét meg kell említenem, hogy az országon belüli turizmus nagyon aktív és konstans növekedést mutat. A nemzetközi turisztikai piacra való betöréshez elengedhetetlen a nemzetközi turisták elérése, ehhez pedig a versenytársak által kínált szolgáltatások minőségi szintjét meg kellene közelíteni. A kutatómunkám során megállapíthattam, hogy a rendelkezésre álló infrastruktúra majdnem elegendő. Természetesen a szálláskapacitásnak, a vendéglátóegységek mennyiségének, továbbá a tranzitjáratok létrehozásának és gyakoriságának növelése pozitív hatással lenne a turizmus egészére. De alapvetően megállapíthatjuk, hogy a rendelkezésre álló infrastruktúra Szerbiában megfelelő. Más kérdés az, hogy ezek minősége nehezen veszi fel a versenyt ezen a gyorsan változó piacon.

A szakdolgozatom második fejezetében vizsgálat alá helyeztem Szerbia helyzetét a nemzetközi piacon. Abban a fejezetben megállapítottam, hogy Szerbiának átfogó turisztikai fejlesztésekben kell gondolkodnia. Ennek oka az, hogy a turizmus szempontjából érintett szektorok mindegyike kisebb-nagyobb fejlesztésre szorul. Mivel Szerbia önmagában nem rendelkezik olyan attrakciókkal, amely a potenciális turista számára önmagában is igen kedvező, ezért semmiképpen sem hagyhatja figyelmen kívül az ország a kínált szolgáltatások fejlesztését és az új turisztikai termékek létrehozását. A Szerbia által kínált turisztikai termékek és szolgáltatások minőségileg nem érik el a nemzetközi szintet, ezért mindenképp szükség lenne a különböző infrastruktúrák fejlesztésére. Az egész országra igaz az, hogy a turisztikai termékek kínálatának skálája széles, azonban individuálisan nem versenyképes. Ezért a

kooperáció a szomszédos városok között elengedhetetlen ahhoz, hogy olyan attrakciót kínáljanak ez egyes régiók, amelyek méltó helyet tudnak elfoglalni a piacon.

Kutatómunkám során megállapíthattam, hogy Szerbia egyre nagyobb figyelmet szentel a turizmusnak, ami pozitív jövőképet idéz elő a szakértőkben.

15.2 A Vajdaság turizmusának értékelése

A vajdasági turizmus a következő tényezőkből épül fel: egészségturizmus, gyógyturizmus, sportturizmus, vadászturizmus és a gasztronómiai turizmus. A régió által kínált turisztikai termékek is ezen szektorokba tartoznak. A vajdasági régióra is igaz az országra tett megállapításom, hogy a kínált termékek skálája széles. Azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a Vajdaság turizmusa kizárólag a kooperáció útján lendíthető fel.

A Vajdaság a következő turisztikai termékeket kínálja fel az odalátogatóknak:

- természeti attrakciók (védett területnek minősített parkok)
- építészeti attrakciók (Szabadka, a szecesszió városa)
- gasztronómiai lehetőségek (a vendéglátóegységek széles skálával állnak rendelkezésre)
- több gyógyfürdő is található a Vajdaság területén
- sportturisztikai termékek (evezés, kerékpározás, úszás stb)
- vadászterületek
- állatkert (Palics)

A Vajdaság infrastruktúrájával kapcsolatos meglátásaim az emberi erőforrásoktól kezdődően indítanám el. A kínált gasztronómiai termékek, illetve a szállodák szolgáltatásainak silány minősége a képzetlen emberi erőforrások hiányából is eredhet. Alapvetően megállapíthattam, hogy a turisztikai képzések száma a vajdasági régióban igen alacsony. Szakközépiskolai turisztikai képzést egyetlen intézmény kínál, a szabadkai Bosa Milićević Közgazdasági Középiskola. Az iskola négy képzést kínál, melyek hasznosak lehetnek a turizmus szempontjából: közgazdaságtani képzést, turisztikai képzést, szakács és pincér képzést. Ezen képzések magyar és szerb nyelven is indulnak minden évben. A vajdasági tanulók csupán e négy képzés közül választhatnak, ha a turizmus irányába szeretnék folytatni tanulmányaik. Cukrász szakirányú képzés abszolút nem található a Vajdaság területén. Ha egy diák a főiskolai tanulmányainak során a turizmus felé szeretne orientálódni, akkor kénytelen határmenti városok egyetemei közül válogatni. Az egyetlen kiemelkedő egyetem a Vajdaságban Újvidéken található, de nem kínál turizmus és vendéglátóipari képzést. Ami azt jelenti, hogy a

turizmus szektorban elhelyezkedő munkavállalók legmagasabb végzettsége a középiskolai érettségi.

Az emberi erőforrások fejlesztéséhez olyan képzéseket kellene biztosítani a jövő szakértői számára, amelyek lehetővé tennék számukra, hogy a jövőben olyan turisztikai létesítményeket vezessenek, vagy alapítsanak a Vajdaság területén, melyek versenyképesek lehetnek a nemzetközi piacon is. A szakmunkás képzések is leredukálódtak a fent említett két képzésre: szakács és pincér. Véleményem szerint ezen két képzés nem elegendő ahhoz, hogy a Vajdaságban elég szakember dolgozzon ezen szektorokban. Továbbá a cukrász képzés is szükséges ahhoz, hogy a turisztikai termékek skáláját a régió növelni tudja.

Elsősorban tehát az emberi erőforrások fejlesztése érdekében a kínált képzéseknek skáláját kell kibővíteni, továbbá a minőségi szintjét növelni.

Ha az emberi erőforrásokat fejlesztjük, akkor az infrastruktúra is akarva akaratlanul is fejlődésen megy keresztül, mivel, ha a szaktudás szintje konstans növekedést mutat, akkor ez a növekedés hatással van a kínált szolgáltatások minőségére is.

A Vajdaságban számos gyógyfürdő található, azonban a legkiemelkedőbbnek a Magyarkanizsán található számít. Kutatómunkám elvégzése során elegendő információt szereztem ahhoz, hogy összehasonlíthassam egy magyarországi gyógyfürdővel. A legnyilvánvalóbb különbség a kapacitásban figyelhető meg, mivel egyértelműen láthatjuk, hogy egy magyarországi gyógyfürdő kapacitása fele annyi embert sem képes kiszolgálni, mint például egy mórahalmai gyógyfürdőé. Ha a régió növelni szeretné a turizmusát és több potenciális fogyasztót szeretne az országba befogadni, akkor ehhez elengedhetetlen, hogy a kapacitást is növelje. Másodsorban, a kínált szolgáltatások mennyiségben szintén nagyon szegényesek, A magyarországi gyógyfürdő a következő szolgáltatásokat kínálja a fogyasztónak: termálmedence, úszómedence, szauna, jakuzzi és masszázs. Ezen termékek darabszáma egy, talán a masszázs lehetőségek darabszáma eléri a két-három darabot is. Ezzel szemben egy magyarországi gyógyfürdő messzemenően több szolgáltatást tud nyújtani. A termálmedencékből is több fajtát különböztet meg fokok szerint, továbbá a szauna szolgáltatása is messzemenően magasabb számban működik. Az élménymedencéket sem szabad figyelmen kívül hagyni, amelyek a fiatalabb korosztály számára attraktív szolgáltatások. Ezen információkat összegezve megállapíthatjuk, hogy a turista, ha a gyógyfürdő adta lehetőségeket szeretné kiélni, érdekesebb számára a határmenti Mórahalomra ellátogatni, mivel az a fürdő széleskörűbb élményeket kínál számára. Ha a Vajdaság gyógyfürdőt építene fel, mindenképp figyelembe kell venni azt, hogy Magyarországon nagyon magas színvonalú ez a szektor és tartania kell a versenyt.

A természeti attrakciók véleményem szerint megállják a helyüket, mivel a gyönyörű parkok, túraútvonalak tökéletes kikapcsolódást nyújthatnak azok számára, akik élvezni szeretnék a természet közelségét. Természetesen érdemes lenne bővíteni a kínált túraútvonalak vagy természeti séták mennyiségét. Potenciális lehetőség az is, hogy ezen túrákat, sétákat témák szerint tartják meg. A témák kapcsolódhatnak a különböző évszakokhoz, ünnepekhez, vagy történelmi örökségekhez. Ezáltal, egész évben képes lenne a Vajdaság turisztikai szolgáltatásokat kínálni az odalátogató turisták számára.

Építészeti attrakciók tekintetében Szabadka az egyetlen város, amelyet kiemelhetünk a Vajdaságból. Szabadkán a szecessziós épületek kiemelkedően egyedinek bizonyulnak, ami hatással lehet Palics turizmusára is. Mivel a két város közötti távolság elhanyagolható, ezért Szabadka turizmusának növekedése pozitív hatással van Palics turizmusára is. Továbbá meg kell említeni azt is, hogy Palicson is találkozhatunk szecessziós építményekkel, melyekre érdemes lenne felhívni a turisták figyelmét.

15.3 A fiatalok véleménye a Vajdaságról

A vajdasági fiatalokkal készített interjúm során felmértem, hogy a 18-20 év közötti fiatalok hogyan pozicionálják saját régiójukat a nemzetközi turisztikai piacon. Egyöntetűen azt a választ kaptam, hogy a Vajdaság, illetve Palics, nem kínál elegendő szolgáltatást ahhoz, hogy attraktív desztinációvá váljon a fiatalabb korosztály számára. Azt a következtetést vontam le, hogy ha a régió növelni szeretné a turisták beáramlását az országba, akkor a 30 év feletti korosztályt kell célba vennie a marketingstratégiájával. A fiatalokban nincs hajlandóság arra, hogy megismerjék a Vajdaság értékeit, továbbá elsődlegesen a fejlesztési tervek is inkább rekreációs programok létrehozására fókuszálnak. A fiatal turista számára egy utazás során az a legfontosabb, hogy ingergazdag környezetben tölthesse el pihenését. Manapság egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek az ún. „low-budget” utazások, mely lehetővé teszik, hogy kedvező áron szinte bármely európai várost meglátogathassuk a környezetünkben. Ezen kezdeményezés leginkább a fiatalabb generációnak kedvez. Ha figyelembe vesszük a fiatalabb generáció költségvetését, és a hajlandóságukat arra, hogy utazásra szánják pénzüket, megállapíthatjuk, hogy a Vajdaságra szánt költségen már egy európai fővárost is lehetőségük van meglátogatni. A fiatalok nem fogják igénybe venni a négy csillagos szállodák által kínált szolgáltatásokat, hisz számukra a „low-cost” féle szállások kínálnak kedvező feltételeket. Az évek során a turizmus folyamatos fejlődésen ment keresztül, így megállapíthatjuk, hogy akár már Nyugat-Franciaországban is megszállhatnak a fiatalok, különböző Youth Hosteleekben, napi 18 euróért! A nemzetközi turisztikai piacra való betöréshez a Vajdaságnak inkább a

rekreációs szolgáltatások fejlesztésére kell fókuszálnia. Az idősebb korosztály potenciális célcsoportja lehet a turizmus fellendítéséhez, hisz sokkal nagyobb bennük a hajlandóság, hogy a rekreációs szolgáltatásokat akár magasabb áron is fogyasszák. Számukra sokkal fontosabb a szolgáltatások minősége, mint a hely természet adta attrakciói. Ha a szolgáltatás minősége jó, elegendő szerényebb attrakciók meglátogatása is.

15.4 Palics turizmusának értékelése

Palics elhelyezkedése nagyon előnyös. Könnyen megközelíthető bármilyen formában, továbbá mindössze 8 km-re található Szabadkától. Már önmagában ez a tény is számos lehetőséget nyújt a fejlesztésre. A település gazdag természeti attrakciókban, gondolok itt a tóra, és a parkra, amely körül öleli. Találhatunk a városban szállodákat és vendéglátóegységeket, azonban ezek minősége is szintén nem elegendő, hogy a látogatottság növekedésnek induljon. A legégetőbb probléma a tó szennyezettsége. Úgy gondolom, hogy ha a szennyvízelvezetésre a régió nem talál effektívebb megoldást, akkor Palics turizmusának növelése lehetetlen küldetés. Mivel a tó fürdésre alkalmatlan, ezért számos olyan turisztikai termék kínálási lehetőségétől esik el a város, mint például: strandolás természetes vízben, vizibiciklizés, strandröplabda stb. Ha az emberek azért választják Palicsot, hogy a természet közelségét élvezzék, akkor a fürdési lehetőségnek is természetesnek kell lennie. Továbbá, olyan áron tudná a város ezen termékeket kínálni a piacon, amely vonzó tenné a települést a fogyasztók számára. Egy wellness központ által kínált lehetőségek költségei a fogyasztó számára megterhelőek lehetnek. Át is térnék a mestertervben megfogalmazott wellnessközpont építésére is. Ahhoz, hogy a wellnessközpont attraktív turisztikai termék legyen, fel kell mérni azt, hogy a közeli Mórahalom városa milyen szolgáltatásokat és milyen áron kínál a fogyasztó számára. Az épülőben lévő palicsi wellnessközpont legnagyobb versenytársa a Mórahalmi gyógyfürdő. Ha ezeket nem veszik figyelembe a fejlesztés elvégzésekor, akkor továbbra sem lesz képes a város tartani a versenyt a piacon. Mindazonáltal meg kell említeni a pozitív aspektusát a wellnessközpont építésének. Lehetővé teszi, hogy a város egész évben fogadni tudja a pihenni vágyókat, ahogy ezt Kern Imre is megfogalmazta az interjú során. Ez a városnak nagy előny, mivel jelenleg csupán a nyári időszakban élvezheti magasabb számban a turisták érkezését. A wellnessközpont növeli a kínált szolgáltatások skáláját, ami tartalmasabbá teszi az odalátogatást. Ha a wellnessközpont építése ellenőrzötten és effektíven zajlik majd, és figyelembe veszi az általam említett aspektusokat, akkor jelentős forgalomnövekedésre számíthat a város a jövőben.

A sportturizmus termékei megfelelőek, hisz remek kerékpárútvonalakkal és sétaútvonalakkal rendelkezik a város. Természetesen ezen szektort is lehetne fejleszteni, azonban nem ez a szektor az, amelyet előtérbe helyeznék a fejlesztés során. Ha a wellnessközpont megépül, és a tó vízminősége is alkalmas lesz a fürdésre, akkor már teljesen elegendőek azok a sportturisztikai termékek, amelyeket a város kínál. Természetesen abban is látok lehetőségeket, hogy olyan turistákat fogadjon a város, akik kifejezetten a sportolási lehetőségek figyelembe vételével látogatnám meg azt a helyszínt, ahol üdülni vágnak, azonban nagyobb igényt látok a rekreációs termékekre, mint a sportturisztikai termékekre.

A gasztronómiai szolgáltatásokra is igazak a fent leírtak, hogy emberi erőforrásokban való fejlesztés szükséges ahhoz, hogy a szolgáltatások minősége is konstans növekedést mutasson.

15.5 Személyes javaslatok

A fejlesztést elsősorban a képzések kiterjesztésével indítanám. Véleményem szerint elengedhetetlen növelni a kínált szakirányok mennyiségét. A Vajdaságban mindenképp több képzett szakemberre lenne szükség. Ha a képzés színvonala növekedést mutat, akkor ezek a szakemberek olyan termékeket hozhatnak létre, melyek jelentős változást hozhatnak a Vajdaság turizmusában.

A következő tényező, amit szintén elengedhetetlennek tartok, az a marketingstratégia fejlesztése. Meg kellett állapítanom, hogy a Vajdaságban nincs olyan marketing képzés, mely szakembereket képezne a régió számára, sem középiskolai, sem egyetemi szinten. Ahhoz, hogy turisztikai termékünket vonzóvá tegyük, mindenképp szükséges kialakítani egy effektív marketing stratégiát. Melyek ehhez a legfontosabb tényezők? Ismernünk kell a termékünk erősségeit és gyengeségeit. Ehhez az egyik legkiválóbb módszer a SWOT-elemzés elvégzése, ami alapján magam is megvizsgáltam Palics városának lehetőségeit. Ezt követően meg kell határoznunk a célcsoportot. Nem látok potenciát a fiatalabb generáció elérésében, én mindenképp az idősebb generációra hagyatkoznék, mivel a régió legfőbb turisztikai termékei az egészségturizmushoz és a sportturizmushoz köthetőek. Olyan csatornán kell kommunikálnunk, ahol minél több potenciális fogyasztóhoz elérhetünk. Meg kellett állapítanom, hogy a Vajdaság, és Palics marketingje nagyon szegényes. Míg egy párizsi étteremnek elegendő, hogy a szórólap jobb alsó sarkába elhelyez egy fényképet az Eiffeltoronyról, addig a vajdasági régióknak tudatosan kell felépíteni a stratégiáját. Tudnia kell, hogy mit akar üzeni és milyen víziót szeretne az emberek fejében kialakítani a településről. A social-media platformjain is meg kellene jelenni, hiszen a mai turisztikai piacon ez egy olyan platform, ahol a leggyorsabban a legtöbb emberhez képes eljutni az információ. Honlapokat

hoznék létre, mely tartalmazza a kínált lehetőségek összességét és felületet biztosít a kérdések feltevésére.

Ha elkészülne az effektív marketingstratégia, akkor át lehetne térni a kínált szolgáltatások bővítésére, és minőségi fejlesztésére. A minőségi fejlesztés kulcsa tulajdonképpen a konkurencia ismerése. Minden szolgáltatás legnagyobb versenytársa a magyarországi szolgáltatások minősége. Ha azon szintet nem képes elérni a régió, akkor lehetetlen felvennie a piaci versenyt. Jó szakképzettséggel növekedni tudna a szolgáltatások minősége.

Palics nagyon sok kiaknázatlan lehetőséget rejt magában. Elsősorban növelném a kapacitást minden szektorban. Ha a város nagyobb tömegek befogadására készül akkor az a csekély vendéglátóipari egység nem lesz elegendő. Az éttermek számát növelném, akárcsak a szállodák kapacitását is. Ezt követően a tó körül érdemes lenne kiépíteni egy olyan partot, ahol a fürdeni vágyók napozhatnak, ehetnek stb. Ehhez az is elengedhetetlen, hogy a part köré több fát ültessenek, hogy a fogyasztó számára legyen lehetőség a nap elől elhúzódni.

Mivel Szabadka és Palics között oly annyira elhanyagolható a távolság, hogy érdemes lenne egy kisvasút rendszert kiépíteni. Ez a kisvasút olyan turisztikai termék lehetne, mely attraktívvá tehetné a kiscsalados turisták számára a régiót. A kisvasút egész évben üzemelhetne Szabadka és Palics között, az ünnepekkor pedig külön tematikájú díszítésben is. Az útvonalat illetően mindenképpen olyan úton kellene haladnia, amely lehetővé teszi, hogy a turista megtekintse a panorámát, továbbá az építészeti attrakciókat is.

Ha a minőségfejlesztés és a marketingstratégia kiépítése is effektíven történik, akkor nagyon fontos a kooperáció lehetőségét is figyelembe venni. Elsősorban úgy kellene a vajdasági termékeket kínálni a piacon, mint egy turisztikai termék, és nem individuálisan. Olyan körutak szervezése is potenciális lehetőség, mely tartalmazza Magyarországot, Szabadkát, Palicsot és Újvidéket is. Ha ezen szolgáltatások csoportosan kerülnek kínálatra, akkor attraktív desztinációvá tehetnék a Vajdaságot is. A Vajdaság turizmusának fellendítéséhez a kulcs egyértelműen a kooperáció. Meg kell említeni a Magyarország és Vajdaság közötti kooperációt is, hiszen ez is egy olyan lehetőség lenne a Vajdaság számára, mely növelni tudná a külföldi turisták érkezését az országra. Ahogy Kern Imre is említette, hogy az évek során megfigyelhettük, hogy van igény a régi magyarság értékeinek megtekintésére az idősebb korosztályban. Ez egy olyan plusz lehetőséget ad a turizmusnak, amelyet nem szabad elhanyagolni.

További infrastrukturális fejlesztésnek tekinteném a határon való átkelés gördülékenyebbé tételét, ahhoz, hogy a magyar turisták száma megnövekedjen a Vajdaságban. Továbbá sűríténém a tranzit járatokat a különböző vajdasági faluk között is, hogy a turista gyorsan és

egyszerűen tudjon közlekedni a Vajdaságon belül. Turistabuszokat indítanék Palics és Szabadka között, amelyek megállnak minden attrakciónál.

A Vajdaság egy olyan régió, amely számos kiaknázatlan lehetőséget rejt magában. Koncentrált fejlesztési tervekkel képes lenne versenyképes résztvevőjévé válni a nemzetközi turisztikai piacnak.

16 IRODALOMJEGYZÉK

16.1 Tanulmányok

- Hitvéginé, ET AL., 2007. *Desztináció-menedzsment lépésről lépésre*, [online], Elérhető:
<http://www.piskotiistvan.hu/attachments/article/73/%C3%89M-DM-%C3%A9zik%C3%B6nyv-.pdf> [Hozzáférés dátuma: 2020. 09. 28.]
- Várhelyi Tamás, 2009. *A turizmus fejlesztése*, [online], Elérhető:
https://uni-eszterhazy.hu/public/uploads/a-turizmus-fejlesztese_56958d7c7a689.pdf
[Hozzáférés dátuma: 2020. 10. 12.]
- Központi Statisztikai Hivatal, 2015. *Jelentés a turizmus és vendéglátás éves teljesítményéről*, [online], Elérhető:
<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jeltur/jeltur15.pdf> [Hozzáférés dátuma: 2020. 10.15.]
- Tózsér Anett, 2019. *A Délvidék/Vajdaság turisztikai kínálatának kereslete*, [online], Elérhető:
<https://demo.turisztikaitanulmanyok.hu/2019/12/22/tozser-anett-a-delvidek-vajdasag-turisztikai-kinalata-es-kereslete/>
[Hozzáférés dátuma: 2020. 10. 17.]
- Szabadkai Önkormányzat, 2015. *A PALICSI-TÓ RÉGIÓJÁNAK 2015. ÉVI TURIZMUSFEJLESZTÉSI FŐTERVE*, [külső konzulens által], Elérhető:
http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Dokumenti/Master-plan-Palics-2015-HUN.pdf [Hozzáférés dátuma: 2020. 09. 25.]
- Magyar László, *Palics történetének rövid áttekintése* [online], Elérhető:
http://adattar.vmmi.org/cikkek/4994/szabadkarol_14_magyar_laszlo.pdf
[Hozzáférés dátuma: 2020. 10. 04.]

16.2 Internetes források

- 1.ábra: Nincs szerző. ec.europa.eu. [2018] Elérhető:
https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics/hu
[Hozzáférés dátuma: 2020. 09. 28.]
- Nincs szerző. wikipedia.hu. [online] Elérhető: <https://hu.wikipedia.org/wiki/SWOT-elemz%C3%A9s>
[Hozzáférés dátuma: 2020. 11. 03.]
- Nincs szerző. wikipedia.hu. [online], Elérhető: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Palics>

- Nincs szerző, turizmusonline.hu [2017.] [online] Elérhető:
http://turizmusonline.hu/friss/cikk/szerbia_csodas_vilagat_meg_nem_ismeri_a_magyar_uta_zo
[Hozzáférés dátuma: 2020. 10. 08.]
- Nincs szerző, pannontv.com,[2018], [online] Elérhető:
<https://pannonrtv.com/rovatok/gazdasag/szarnyal-szerbia-turizmusa>
[Hozzáférés dátuma: 2020. 10. 01.]
- Nincs szerző, wikipedia.hu, [online] Elérhető:
https://hu.wikipedia.org/wiki/Szer%C3%A9mi_borvid%C3%A9k
[Hozzáférés dátuma: 2020. 10. 05.]
- Nincs szerző, szerbiamagyarul. com, [online], Elérhető:
<https://www.szerbiamagyarul.com/product/palicsi-bortura/>
[Hozzáférés dátuma: 2020. 10. 09.]
- Nincs szerző, kostolom.hu, [online], Elérhető:
<https://www.kostolom.hu/Boraszat/637/maurer-pinceszet>
[Hozzáférés dátuma: 2020. 10. 14.]
- Nincs szerző, [2016], [online] magyarszo.rs, Elérhető:
https://www.magyarszo.rs/hu/3063/vajdasag_magyarkanizsa/147066/Borfesztiv%C3%A1l-Magyarkanizs%C3%A1n.htm
[Hozzáférés dátuma: 2020. 10. 14.]
- Nincs szerző, [online] programturizmus.hu , Elérhető:
<https://www.programturizmus.hu/ajanlat-exit-fesztival.html>
[Hozzáférés dátuma: 2020. 10. 16.]
- Nincs szerző, [online], elismond.wordpress.com [2019], Elérhető:
<https://elismond.wordpress.com/2019/01/10/palics-furdik-a-szeccesszioban/>
[Hozzáférés dátuma: 2020. 10. 15.]
- Nincs szerző, [online], funiq.hu, Elérhető:
<https://funiq.hu/1489-palics-pali%C4%87>
[Hozzáférés dátuma: 2020. 10. 28.]
- Pécsi tudományegyetem, *Turizmus és közlekedés*, [2011], [online] Elérhető:
https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0051_Turizmus_es_kozlekedes/ch02s11.html
[Hozzáférés dátuma: 2020. 11. 14.]
- Nincs szerző, wikipedia.hu, [online], Elérhető:

<https://hu.wikipedia.org/wiki/SWOT-elemz%C3%A9s>

[Hozzáférés dátuma: 2020. 11. 15.]

- Nincs szerző, [2015], [online], Elérhető:

https://piacesprofit.hu/kkv_cegblog/a-jo-marketing-terv-5-lepcsoje/4/

[Hozzáférés dátuma: 2020. 11. 23.]

- Magyar Tudományos Társaság, *Térképek és helységnevek*, mtt.org.rs., [online]
Elérhető:

<https://mtt.org.rs/terkepek-helysegnevek/>

[Hozzáférés dátuma: 2020. 10. 01.]

- Nincs szerző, [online], *Térképek*, Elérhető:

<http://vajdasag.mintakka.hu/Terkep/index.html>

[Hozzáférés dátuma: 2020. 10. 01.]

17 MELLÉKLETEK

17.1 SWOT- elemzés

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none">• Palics védett területen való elhelyezkedése előnyt jelent a természeti adottságok minőségének megőrzésében.• A városra vonatkozó turisztikai fejlesztések évek óta kiemelt fontosságú projekteknek számítanak.• Mind a Palicsi és Szabadkai Önkormányzat is támogatja a Palicsra vonatkozó fejlesztési terveket.• A városra vonatkozó fejlesztési tervek folyamatosan növekednek, vagy átdolgozás alá kerülnek.• A város fejlesztését elősegítik a rendelkezésre bocsátott magánberuházások.• Palics attrakcióit figyelembe véve, lehetőség van egy „turisztikai-brend” felépítésére.• Elhelyezkedés szempontjából Palics igen kedvező területen található.• A Szabadkával való kooperáció nagyban segíti a turizmus fejlesztését.• Palics nem szenved hiányt turisztikai attrakciókban.• A város gazdag emberi erőforrásokban, mint például: éttermek, szállodák stb.	<ul style="list-style-type: none">• A város fejlettségi szintje sajnos nem elegendő ahhoz, hogy versenyképes legyen a nemzetközi turisztikai piacon.• A tó vizének silány minősége, mely nem teszi lehetővé számos szolgáltatás nyújtását, mely vonzóvá tehetné a várost az odalátogató turista számára.• A kínált szolgáltatások (étterem, szálloda stb.) minősége nem elég fejlett ahhoz, hogy részt vehessen a nemzetközi piaci versenyben.• A marketingstratégia nem eléggé effektív, fejlesztése azonban elhanyagolt.• A palicsi rendezvények általában a helyi lakosokat tekintik potenciális résztvevőnek.• A terület adta lehetősége kihasználatlanok.

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • Különböző fejlesztési projektek létrehozása. • Támogatottság szerzése a turisztikai fejlesztésekre. • A tó vízminőségének javítása. • Komplex, effektív marketingstratégia kialakítása. • Meghatározni a célközönséget, akik számára Palics attraktív turisztikai desztináció lehet. 	<ul style="list-style-type: none"> • A turisztikai fejlesztések kapcsán létrejöttek különböző érdekkülönbségek, ezért számos fejlesztés nem tudott megvalósulni. • A fejlesztések nem elég kontrolláltak, nem elég ellenőrzöttek. • Palics nem versenyképes a piacon. • Beruházások, támogatások, pénzeszközök hiánya potenciálisan hátráltathatja a fejlesztést. • Gazdasági válság, mely korlátozhatja a turisztikai fejlesztésekre szánt beruházásokat.

17.2 Az első interjú kérdései

1. kérdés: Megkérhetlek arra, hogy pár szóban mutakozz be nekem?
2. kérdés: Szeretsz utazni?
3. kérdés: Merre jártál már eddig?
4. kérdés: A Vajdaságon belül mely városokat látogattad már meg?
5. kérdés: Te milyen szempontok alapján választod ki azt a desztinációt, ahol a pihenésedet szeretnéd tölteni?
6. kérdés: Ezek alapján hogyan értékelnéd Palicsot?
7. kérdés: Mit tudsz elmondani a vajdasági rendezvényekről?
8. kérdés: És mi a helyzet a palicsi rendezvényekkel?
9. kérdés: Mi a véleményed arról, hogy a magyar, vagy akár külföldi fiatalok mennyire vannak tisztában a Vajdaság fogalmával, vagy az általa kínált lehetőségekkel?
10. kérdés: Szerinted lenne a korodbeli fiatalokban a hajlandóság, hogy meglátogassák a Vajdaságot?
11. kérdés: Miért gondolod így?
12. És végül, ha lenne egy olyan barátod, aki sosem járt még a Vajdaságban, mit mutatnál meg neki?

17.3 A második interjú kérdései

1. kérdés: Egy rövid bemutatkozást követően, elmondaná, hogy milyen kapcsolat fűzi a Vajdasághoz?
2. kérdés: Összehasonlítva más „népszerű” turisztikai desztinációkhoz, mit gondol, hogy Szerbia, a Vajdaság és továbbá Palics, hol helyezkedik el a nemzetközi turisztikai piacon?
3. kérdés: Tudna mesélni a jelenleg folyamatban lévő fejlesztési tervekről?
4. kérdés: Véleménye szerint mely területeket kellene még fejleszteni?
5. kérdés: Tudna mesélni kizárólag Palics városára vonatkozó mester tervről?
6. kérdés: Lát potenciát abban, hogy a magyar turisták számára attraktívva tegyék a vajdasági régiót?
7. kérdés: Mi a helyzet a Palicsi-tóval?
8. kérdés: Mit gondol, a COVID19 milyen hatással volt/van a turizmusra?
9. kérdés: Utolsó kérdésem pedig az lenne, hogy Ön szerint melyek azok az értékek a Vajdaságban, továbbá Palicson, amelyek egyedülálló desztinációvá teszik az általam említett helyszíneket?

Nyilatkozat a szakdolgozat státuszáról (nyilvános, bizalmas)

Alulírott BICOK DORINA (Neptun kód
GB3041) a

VAZDASÁGI RÉGIO TURIZMUSA, PARICS VA ROSA'NAK
TURISZTIKAI FEJLESZTÉSE

című szakdolgozatommal/zárodolgozatommal (továbbiakban mű) kapcsolatban az alábbiakról nyilatkozom:

- Kijelentem, hogy a mű BGE Dolgozattár repozitóriumába való feltöltésével más jogát nem sértem. Tudomással bírok arról, hogy az Egyetem a szerzői jogok meglétét nem ellenőrzi.
- Nyilatkozom, hogy a mű (a megfelelő rész aláhúzandó)
 - a bizalmas
 - a nyilvánosság számára hozzáférhető.
- Tudomásul veszem, hogy

szerzői jogsértés esetén az Egyetem az érintett dokumentum elérhetőségét a szerzői jogsértés tisztázása idejére átmenetileg korlátozza,

szerzői jogsértés esetén az érintett művet a Repozitórium adminisztrátora a Repozitóriumból haladéktalanul eltávolítja,

amennyiben a dolgozatomat a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszem, az egyetem a dolgozatomat az interneten a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszi. Hozzájárulásom – szerzői jogaim maradéktalan tiszteletben tartása mellett – nem kizárólagos és időtartamra nem korlátozott felhasználási engedély.

Kelt: BUDAPEST 2020. 12. 05.

Bicok Dorina

hallgató

s.k.

NYILATKOZAT

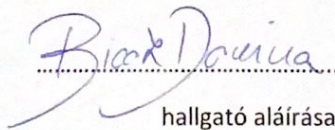
Alulírott BICOK DORINA büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerezés során.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozatomat az intézmény plágiumellenőrzésnek veti alá.

Budapest, 20²⁰ év 12 hónap 05 nap


hallgató aláírása